

Vasiyetnamenin Tenfizi Kavramı ve Vasiyetnamenin Tenfizi Davası

Mehmet AKÇAAL

Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medenî Hukuk Anabilim Dalı
Konya, Türkiye

mehmetakcaal@hotmail.com (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

Makale Bilgileri

ÖZET

Makale Geçmişi
Geliş: 08.04.2023
Kabul: 08.06.2023
Yayın: 19.06.2023

Anahtar Kelimeler:

Ölüme Bağlı Tasarruf,
Vasiyetname, Vasiyet,
Vasiyetin İfası,
Vasiyetnamenin
Tenfizi.

Vasiyetnamenin tenfizi kavramı, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nda yer almamaktadır. Vasiyetnamenin tenfizi Yargıtay içtihatlarında ise sıkça karşılaşılan bir kavramdır. Ölüme bağlı tasarrufun herhangi bir itiraza uğramadığının tespiti amacıyla açılan bu dava uygulamada çeşitli isimlerle anılmaktadır. Daha ziyade ise bahse konu dava vasiyetnamenin tenfizi davası diye ifade edilmektedir. Vasiyetnamenin tenfizi davasının şartları belirli mal bırakmanın olması, vasiyetnamenin geçerli olması ve vasiyetnamenin açılmış olması diye ortaya konulabilir. Burada aslında şekli anlamda ölüme bağlı tasarrufun türlerinden vasiyetname değil, maddî anlamda ölüme bağlı tasarrufun türlerinden vasiyet kast edilmektedir. Türk Hukuku'nda böyle bir kavrama gerçekten gerek olup olmadığı ile vasiyetnamenin tenfizi davasının mahiyeti incelenmeye değerdir. İşte, bu çalışmada önce vasiyetnamenin tenfizi kavramından ne anlaşılması gerektiği açıklanmıştır. Daha sonra da vasiyetnamenin tenfizi davasının konusu, hukukî niteliği, şartları, tarafları, açılacağı görevli ve yetkili mahkeme, süresi ve sonucunda verilecek hüküm incelenmiştir.

The Concept of Enforcement of Will and Case For Enforcement of Will

Article Info

ABSTRACT

Article History

Received: 08.04.2023
Accepted: 08.06.2023
Published: 19.06.2023

Keywords:

Testamentary
Disposition, Will,
Legacy, Performance of
Legacy, Enforcement of
Will.

The concept of enforcement of will is not included in Turkish Civil Code No 4721. On the other hand, enforcement of will is a concept that is frequently encountered in case law of Supreme Court. This lawsuit, which was opened to determine that testamentary disposition was not subject to any objection, is referred to by various names in practice. Rather, it is referred to as enforcement of will. The conditions of the case are to bequeath a specific legacy, testamentary disposition to be valid and will to be opened. In fact, will is meant, not a testament, which is one of the types of testamentary disposition, but a will, which is a material form of testamentary disposition. It is worth examining whether such a concept is really needed in Turkish Law and the nature of case for enforcement of will. Here, in this study, firstly, what should be understood from the concept of enforcement of will is explained. Then, the subject of case for enforcement of will, its legal nature, conditions, parties, authorized court, its duration and judgment were examined.

Atf/Citation: Akcaal, M. (2023). "Vasiyetnamenin Tenfizi Kavramı ve Vasiyetnamenin Tenfizi Davası", *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 6(1), s. 374-396.

Plagiarism: Bu makale intihal programında taranmış ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. // This article has been scanned via a plagiarism software and reviewed by at least two referees.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)"

GİRİŞ

Ölüme bağlı tasarruflar, mirasbırakanın ölümünden sonra hüküm ve sonuçlarını meydana getiren hukukî işlemlerdir. Ölüme bağlı tasarruf kavramı, maddî anlamda ölüme bağlı tasarruf ve şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf diye iki ayrı anlamda kullanılır¹.

Maddî anlamda ölüme bağlı tasarruf, şekli anlamda ölüme bağlı tasarrufun içeriğidir; yani şekli anlamda ölüme bağlı tasarrufta açıklanan mirasbırakanın son arzularıdır. Meselâ, mirasçı atama, belirli mal bırakma (vasiyet), yükleme, mirastan feragat ve evlilik dışı çocuğu tanıma birer maddî anlamda ölüme bağlı tasarruftur².

Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf, mirasbırakanın irade açıklamasında bulunurken uymak zorunda olduğu kalıbı ifade eder. Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf miras sözleşmesi ve vasiyetname olmak üzere iki türlüdür³.

Miras sözleşmesi iki taraflı bir hukukî işlemdir. Vasiyetnameden farklı olarak, miras sözleşmesi kural olarak tek taraflı ortadan kaldırılamaz⁴.

Miras sözleşmesinden farklı olarak, vasiyetname tek taraflı bir hukukî işlemdir. İrade açıklamasının başkasına ulaşmasına veya mirasbırakan dışında bir kimsenin irade açıklamasına gerek yoktur. Mirasbırakan, kural olarak her zaman özgürce vasiyetnameden dönebilir⁵.

Tek taraflı bir hukukî işlem olan vasiyetname resmî vasiyetname, el yazılı vasiyetname ve sözlü vasiyetname olmak üzere üç farklı şekilde düzenlenebilir. Sözlü vasiyetname sadece

¹ Kocayusufpaşaoğlu, Necip. *Miras Hukuku*, 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1978, s. 125 vd.; Oğuzman, M. Kemal. *Miras Hukuku Dersleri*, II. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1978, s. 110-111; Eren, Fikret / Yücer Aktürk, İpek. *Türk Miras Hukuku*, IV. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2021, N. 185-186; Antalya, O. Gökhan. *Miras Hukuku*, IV. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, N. 355 vd.; Dural, Mustafa / Öz, Turgut. *Türk Özel Hukuku, C. IV, Miras Hukuku*, XI. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2017, N. 235, 251; Hatemi, Hüseyin. *Miras Hukuku*, IV. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2004, s. 61 vd.; Serozan, Rona / Engin, Baki İlkyay. *Miras Hukuku*, III. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 201; İnan, Ali Naim / Ertaş, Şeref / Albaş, Hakan. *Türk Medeni Hukuku, Miras Hukuku*, VIII. Baskı, İleri Kitabevi, İzmir, 2012, s. 159 vd.; İmre, Zahit / Erman, Hasan. *Miras Hukuku*, IX. Baskı, Der Yayınları, İstanbul, 2013, s. 53 vd.; Kılıçoğlu, Ahmet M. *Miras Hukuku*, 4. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2012, s. 97-98; İlgüzar, Hasan / Demir, Mehmet / Yılmaz, Süleyman. *Miras Hukuku*, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2019, s. 35 vd.

² Kocayusufpaşaoğlu, s. 134; Oğuzman, s. 111-112; Dural / Öz, N. 272; Antalya, N. 733 vd.; Hatemi, s. 65 vd.; İnan / Ertaş / Albaş, s. 207 vd.; Serozan / Engin, s. 286; Öztan, Bilge. *Miras Hukuku*, XII. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2021, s. 274-275; İmre / Erman, s. 55; Kılıçoğlu, s. 98; İlgüzar / Demir / Yılmaz, s. 37.

³ Oğuzman, s. 110-111; Dural / Öz, N. 253; İmre / Erman, s. 55; Eren / Yücer Aktürk, N. 187; Antalya, N. 401 vd.; Hatemi, s. 63; İnan / Ertaş / Albaş, s. 170 vd.; Serozan / Engin, s. 205 vd.; Kılıçoğlu, s. 98; İlgüzar / Demir / Yılmaz, s. 37; Yıldırım, Abdülkerim. “Sözlü Vasiyetname”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, C. V, S. 16, 2014, s. 211; Akçaal, Mehmet. *Medenî Hukuk*, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2022, s. 225.

⁴ Ayiter, Nüşin / Kılıçoğlu, Ahmet M. *Miras Hukuku*, II. Baskı, Adalet Matbaası, Ankara, 1991, s. 75; Oğuzman, s. 111; Eren / Yücer Aktürk, N. 192; Antalya, N. 542 vd.; Hatemi, s. 63 vd.; İmre / Erman, s. 56; İnan / Ertaş / Albaş, s. 163; Kılıçoğlu, s. 99-100.

⁵ Köprülü, Bülent. *Miras Hukuku Dersleri I (Mirasçılar – Ölüme Bağlı Tasarruflar)*, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1976, s. 111-112; Oğuzman, s. 111; Dural / Öz, N. 477-478; Eren / Yücer Aktürk, N. 190; Antalya, N. 411 vd.; Hatemi, s. 63 vd.; İmre / Erman, s. 56; İnan / Ertaş / Albaş, s. 163; Serozan / Engin, s. 207; Kılıçoğlu, s. 99-100; Savaş, Abdurrahman. “İnternet Ortamında Yapılan Tek Taraflı Hukukî İşlemler ve Özellikle Elektronik Vasiyetname”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 15, S. 2, 2007, s. 64; Kahraman, Zafer. “Önceki Vasiyetnamenin Geri Alınması Beyanı İçeren İkinci Vasiyetnamenin Sonradan Üçüncü Bir Vasiyetname ile Geri Alınması”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. VI, S. 4, 2015, s. 947; Tekdoğan, Aydın. “Tapu İptali ile Tescil İstemi Vasiyetnamenin Tenfizi Davası”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C. XV, S. 171, 2020, s. 2358.

kanunda öngörülen istisnaî hallerde mümkündür. Bunun dışında, mirasbırakan resmî vasiyetnameyi veya el yazılı vasiyetnameyi seçerek son arzularını açıklayabilir. Resmî vasiyetname, usulüne uygun olarak ve iki tanığın katılmasıyla resmî memur tarafından düzenlenen vasiyetnamedir. Resmî memur, sulh hâkimi, noter veya kanunla kendisine bu yetki verilmiş diğer bir görevli de olabilir (TMK. m. 532). Meselâ, Türk konsoloslukları da resmî vasiyetname düzenleyebilirler. El yazılı vasiyetname, vasiyetnamenin yapıldığı yıl, ay ve gün gösterilerek başından sonuna kadar mirasbırakanın el yazısıyla yazılmış ve imzalanmış vasiyetnamedir (TMK. m. 538/I). Resmî vasiyetnameden farklı olarak, burada resmî memurun veya tanığın katılmasına gerek yoktur. Mirasbırakan el yazılı vasiyetnamenin yapıldığından herhangi bir kimseyi haberdar etmemiş olsa bile bu işlem geçerlidir. Sözlü vasiyetname kanunda öngörülen olağanüstü hallerden biri yüzünden resmî veya el yazılı vasiyetname yapılamadığı takdirde başvurulabilen bir vasiyetname türüdür (TMK. m. 539/I). Yani, sözlü vasiyetname istisnaîdir⁶.

Her ne kadar ölüme bağlı tasarruflar hakkında kanunda ayrıntılı düzenlemeler (TMK. m. 502 vd.) yer alsa da, vasiyetnamenin tenfizi bakımından durum farklıdır. Kanunda açıkça öngörülmemesine rağmen vasiyetnamenin tenfizi uygulamada oldukça benimsenen bir terimdir. Bu sebeple, çalışmanın konusunu vasiyetnamenin tenfizi kavramı ve bununla ilişkili olarak vasiyetnamenin tenfizi davası oluşturmaktadır.

I. VASİYETNAMENİN TENFİZİ KAVRAMI

Tenfiz, Arapça kökenli olup, kelime itibarıyla hükmü yerine getirme, uygulama ve infaz etme anlamına gelir. Tenfiz kelimesinin anlamından hareketle, vasiyetnamenin tenfizinin vasiyetnamede bulunan maddî anlamda ölüme bağlı tasarrufların yerine getirilmesi için gereken edimlerin ifasını ifade ettiği düşünülebilir⁷.

Vasiyetnamenin tenfizi 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nda ayrı bir hukukî müessese olarak düzenlenmemiştir. Tapu Sicili Tüzüğü'nde ise sadece tenfiz kararı ifadesi yer almıştır (TST. m. 20/I, b. b). Uygulamada, vasiyetnamenin tenfizi kavramı ile sıkça karşılaşılmaktadır⁸. Vasiyetnamenin yerine getirilmesi, vasiyetnamenin infazı ve vasiyetin tenfizi kavramlarının da

⁶ Berki, Şakir. *Miras Hukuku*, Sevinç Matbaası, Ankara, 1975, s. 73 vd.; Kocayusufoğlu, s. 157 vd.; Oğuzman, s. 127 vd.; Eren / Yücer Aktürk, N. 321 vd.; Dural / Öz, N. 302 vd.; Antalya, N. 419 vd.; Hatemi, s. 77 vd.; İnan / Ertaş / Albaş, s. 172 vd.; İmre / Erman, s. 56; Serozan / Engin, s. 254 vd.; İşgüzar / Demir / Yılmaz, s. 41 vd.; Kılıçoğlu, s. 106 vd.; Akkurt, Sinan Sami / Erdoğan, Kemal / Tokat, Hüseyin. *Medenî Hukuk Temel Bilgiler*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 780 vd.; Yavuz, Cevdet / Topuz, Murat. "Resmi Vasiyetnamede Düzenleme Şekli (Okuma Yazma Bilen ve Bilmeyenlerin Vasiyetname Düzenleme Şekilleri Arasındaki Farklılıklar Bağlamında MK. madde 534 ve 535'in Değerlendirmesi)", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, C. 4, S. 7, 2016, s. 1148; Kılıçoğlu Yılmaz, Kumru. "Resmi Vasiyetname", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C. XXX, S. 133, 2017, s. 370; Çaldağ, Coşkun. "Resmi Vasiyetnamenin Düzenleme Biçimleri, Vasiyetçi için Özel Durumlar ve Resmi Vasiyetnamenin Geri Alınması", *Adalet Dergisi*, C. 148, S. 67, 2021, s. 265; Yünlü, Semih. "Video Vasiyetname: Ölüme Bağlı Tasarrufların Güncellenmesi", *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 22, S. 2, 2020, s. 720 vd.

⁷ Baygın, Cem. "Vasiyetnamelerle İlgili İhtiyat Tedbirleri ve Özellikle Vasiyetnamenin Tenfiz Meselesi", *Atatürk Üniversitesi Erzurum Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. III, S. 1, 1999, s. 252; Demir, Mehmet. "Vasiyetnamelerin Açılması ve Yerine Getirilmesi", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C. VII, S. 3, 1995, s. 362.

⁸ 7. HD. E. 2021/ 5397 K. 2022 / 7702, T. 13.12.2022 (Sinerji); Baygın, 1999, s. 252.

bununla eş anlamlı kullanıldığı söylenebilir⁹. Ne var ki, vasiyetnamenin tenfizi diye ayrı bir hukukî müesseseye ihtiyaç olup olmadığı hususu ortaya konulmalıdır.

Yargıtay'a göre, vasiyetnamenin tenfizi ayrı bir kavram ve farklı bir dava türü olarak kabul edilmektedir¹⁰. Yüksek Mahkeme'nin içtihatlarındaki gerekçeye göre, vasiyet alacaklısı kişisel bir istem hakkına sahiptir. Yasal veya iradî mirasçılarının tapu memuru önünde mülkiyetin devrine yönelik bir irade açıklaması olmaksızın vasiyet alacaklısı tapu sicilinde işlem yapamaz¹¹.

Katıldığımız hâkim görüşüne göre, mahkeme içtihatları ile vasiyetnamenin tenfizi diye ayrı bir kavramın yaratılmasına gerek yoktur. İptal veya tenkis davasının açılması gibi bir hukukî engel yoksa, sulh hukuk mahkemesinde vasiyetnamenin geçerliliği hüküm altına alınabilir. Bunun dışında, mesele mirasçı atama ve belirli mal bırakma (vasiyet) bakımından ayrı ayrı değerlendirilmelidir. İlk olarak, vasiyetnamenin mirasçı atamayı içermesi halinde, zaten vasiyetnamenin tenfizinden bahsedilemez. Mirasçılar arasındaki miras ortaklığı paylaşma ile sona erdirilebilir. İkinci olarak, vasiyetnamenin belirli mal bırakmayı içermesi halinde ise vasiyetnamenin değil, vasiyetin ifası gerekir. Yasal ve iradî mirasçılardan farklı olarak, vasiyet alacaklısı küllî halef sıfatına sahip değildir. Vasiyet alacaklısı ölümle birlikte vasiyet konusu şey üzerinde doğrudan hak kazanmaz. Vasiyet alacaklısı sadece mirasçılara veya varsa vasiyeti yerine getirme görevlisine karşı vasiyet borcunun yerine getirilmesine yönelik bir alacak hakkına sahip olur (TMK. m. 600/I). Vasiyetnamedeki her bir vasiyetin ayrı ayrı ifa edilmesi gerekir. Her bir vasiyetin yerine getirilmesi de daha sonra açıklandığı üzere kendine özgü esaslara tâbidir¹².

II. VASİYETNAMENİN TENFİZİ DAVASI

A. Terim

Uygulamada vasiyetnamenin tenfizi davası¹³ ve vasiyetnamenin yerine getirilmesi davası¹⁴ terimleri sıkça kullanılmaktadır. Aslında burada vasiyetnamenin değil, vasiyet borcunun yerine getirilmesi bahse konu olduğu için buna vasiyetin tenfizi veya vasiyetin yerine getirilmesi denmesi daha isabetli olur. Nitekim, doktrinde vasiyetin yerine getirilmesi davası¹⁵, vasiyetin ifası davası¹⁶ ve vasiyet borcunun tenfizi (yerine getirilmesi) davası¹⁷ gibi terimler kullanılmaktadır. Fakat

⁹ 2. HD. E. 2000/1389 K. 2000/3228, T. 20.03.2000 (Sinerji).

¹⁰ 7. HD. E. 2022/6718 K. 2022 / 7430, T. 05.12.2022 (Sinerji); 3. HD. E. 2014/14407 K. 2015/2188, T. 16.02.2015 (Lexpera).

¹¹ 3. HD. E. 2009/20749 K. 2010/3140, T. 01.03.2010 (Lexpera).

¹² Oğuzman, s. 168; Dural / Öz, N. 1659; İmre / Erman, s. 330; Öztan, s. 381; Eren / Yücer Aktürk, N. 435-436; Serozan / Engin, s. 427; Baygın, 1999, s. 253 vd.; Aydın Ateş, Gülşah Sinem. *Vasiyetin Yerine Getirilmesi*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022, s. 295-296; Belge Çetin, Ayşe Merve. *Vasiyet (Belirli Mal Bırakma)*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 211; Demir, s. 363 vd.

¹³ 7. HD. E. 2022/6826 K. 2022 / 8049, T. 26.12.2022 (Sinerji); 5. HD. E. 2022/12557 K. 2022/14926, T. 31.10.2022 (Sinerji); 2. HD. E. 1997/13419 K. 1997/616, T. 17.01.1997 (Sinerji).

¹⁴ 2. HD. E. 91 K. 823, T. 31.01.2002 (Gençcan, Ömer Uğur. *Miras Hukuku*, III. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2016, s. 1023); 2. HD. E. 7512 K. 8798, T. 01.07.2004 (Gençcan, s. 1023).

¹⁵ Aydın Ateş, s. 294.

¹⁶ İnan / Ertaş / Albaş, s. 233; Belge Çetin, s. 258.

¹⁷ Serozan / Engin, s. 427.

yerleşik içtihatlarda daha ziyade vasiyetnamenin tenfizi davası terimi ile karşılaşılmaktadır¹⁸. Teknik anlamda çok isabetli olmamakla beraber, yerleşik uygulama göz önünde bulundurularak bu çalışmada da vasiyetnamenin tenfizi davası terimi benimsenmiştir.

Yargıtay içtihatlarında bazen de vasiyetnamenin tenfizi davası ile istihkak davası eş anlamlı olarak kullanılmaktadır¹⁹. Ancak, bu yaklaşım oldukça eleştiriye açıktır. Çünkü istihkak davası mülkiyet hakkından kaynaklanmakta olup TMK. m. 683/II hükmünde açıkça düzenlenmiştir. İstihkak davası hukukî niteliği itibarıyla aynî bir davadır. Oysa vasiyetnamenin tenfizi davasını açan vasiyet alacaklısının henüz malik olduğundan veya aynî bir hakkının bulunduğundan söz edilemez²⁰.

B. Davanın Konusu

Vasiyetnamenin tenfizi davasının konusu vasiyete konu malvarlığı değeridir²¹. Vasiyete konu malvarlığı değeri terekeye dâhil olmalıdır²².

Vasiyete konu değer, üzerinde henüz kat irtifakı veya kat mülkiyeti kurulmamış olan taşınmazdaki belirli bir daire vb. olabilir. Böyle bir vasiyetin tenfizi de istenebilir. Yargıtay'a göre, bu durumda davacının istemi kat mülkiyetinin kurulması istemini de kapsar. Yüksek Mahkeme dava konusu taşınmaz mal üzerinde kat mülkiyetinin kurulup kurulamayacağının araştırılması gerektiğini, bu mümkünse vasiyet konusu bağımsız bölümün davacı adına tesciline; mümkün değilse istemin reddine karar verilmesi gerektiğini benimsemektedir²³. Yargıtay'ın bu yerleşik

¹⁸ 2. HD. E. 2009/18027 K. 2009/19236, T. 09.11.2009 (Sinerji); 7. HD. E. 2022/ 6826 K. 2022 / 8049, T. 26.12.2022 (Sinerji); 7. HD. E. 2021/7363 K. 2022/7598, T. 08.12.2022 (Sinerji). Aynı terim doktrinde de kullanılmaktadır. Tekdoğan, s. 2361.

¹⁹ 2. HD. E. 2000/13892 K. 2000/14407, T. 20.11.2000 (Sinerji); 2. HD. E. 2000/1389 K. 2000/3228, T. 20.03.2000 (Sinerji); HGK. E. 1994/301 K. 1994/422, T. 22.06.1994 (Lexpera).

²⁰ Kocayusufoğulları, s. 268; Çabri, Sezer. *Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 495-574)*, C. I, II. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022, N. 631c, dpn. 1129; Aydın Ateş, s. 300-301.

²¹ Aydın Ateş, s. 295.

²² 2. HD. E. 2007/16699 K. 2009/1157, T. 02.02.2009 “Davaya konu 530 ve 141 nolu parseller de mirasbırakan K1 adına kayıtlıdır. Mirasbırakan K1'ye ait 5.11.1982 tarihli vasiyetname 1.10.2002 tarihinde açılarak okunmuş ve iptal edilmemiştir. Vasiyetname halen geçerli olup dava konusu taşınmazlar da terekeye dahil olduğuna göre mirasbırakana ait vasiyetnamede hak sahibi olan davacının davasının kabulüne karar vermek gerekir...” (Lexpera); 3. HD. E. 2009/20058 K. 2009/20874, T. 24.12.2009 “Davacının tapuya tescile yönelik talebinin kabul edilebilmesi için vasiyet edenin terekesine ait olması şarttır...” (Lexpera); 3. HD. E. 2010/26 K. 2010/7444, T. 27.04.2010 “Davacı lehine düzenlenen vasiyetnamenin vasiyetçisi durumunda olan K1'nin, taşınmaz yönünden K4'nin mirasçısı olmadığı kesinleşmiş mahkeme kararı ile saptanmış olduğundan; düzenlediği vasiyetname dava konusu taşınmaz açısından hukuki sonuç doğurmaz. Zira, vasiyetçiye mirasın intikal etmeyen (tasarrufuna geçmeyen veya geçmeyecek olan) taşınmazın vasiyeti yok hükmünde olup, yerine getirilmesi de söz konusu olamaz...” (Lexpera).

²³ 2. HD. E. 2008/18847 K. 2008/17480, T. 22.12.2008 “İstek vasiyetnamenin yerine getirilmesine ilişkindir. Vasiyetçi Hayriye, Bartın Birinci Noterliği'nin 15.09.1989 gün ve 11810 sayılı Vasiyetname ile muayyen mal vasiyetinde bulunmuş ve vasiyetname Amasra Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 19.10.2006 gün ve 2006/82-179 karar sayılı dosyası ile açılmıştır. Vasiyetnamenin yazımında murisin iradesini ayakta tutacak bir yol izlenmelidir. (YHGK 07.06.1966 tarih 738-309 sayılı ve 2. HD 10.05.2001 tarih 5921-7312 sayılı kararları) Vasiyetçi Hayriye, Bartın Birinci Noterliği'nin 15.09.1989 gün ve 11810 sayılı vasiyetnamesiyle henüz kat mülkiyeti kurulmamış olan 194 ada, 6 parseldeki bahçeli ev vasfındaki gayrimenkul üzerinde 2 katlı evin üst katını evlatlığı Hava'ya, birinci kat ve bahçenin tamamını davacı Hüseyin'e vasiyet etmiştir. Mirasbırakan vasiyet edilen gayrimenkulde paydaştır. Vasiyet Kat Mülkiyeti Yasası hükümlerine göre belirli ve muayyen bir şeyi ifade etmemekte, dolayısıyla şimdilik infaz kabiliyeti bulunmamaktadır. İnfaz imkânının doğması 634 sayılı Kat Mülkiyeti Yasası'nın 12, 14 ve 50. maddeleri hükümleri gereği kat irtifakı veya mülkiyetinin kurulmasına bağlıdır. Söz konusu taşınmaz mal üzerinde henüz kat mülkiyetinin kurulmamış olması; Borçlar Kanunu'nun 117/1. maddesinde yer alan ve borcun sübutuna yol açan objektif imkânsızlık

içtihadı, favor testamenti (vasiyetname lehine yorum) ilkesine uygundur. Zira, vasiyetname lehine yorum ilkesi gereğince, hem geçerli hem de geçersiz tarzda yorumlanabilecek müphem (belirsiz) bir ölüme bağlı tasarrufu geçerli kılacak yoruma üstünlük tanınır²⁴. Yargıtay'ın içtihadı usul ekonomisine de uygun düşer. Ancak Yüksek Mahkeme'nin içtihadının taleple bağlılık ilkesine aykırı olduğu da ifade edilmelidir. Yargıtay'ın yukarıda bahsedilen içtihadı gereğince, vasiyetnamenin tenfizi davası ile birlikte taşınmaz mal üzerinde kat mülkiyetinin kurulmasına da karar verildiği ve bu istemin aslında inşâ mahiyette bir davanın konusu olduğu da belirtilmelidir.

C. Hukukî Niteliği

Vasiyetnamenin tenfizi davasının hukukî niteliği doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre, bu dava hukukî niteliği itibarıyla bir tespit davasıdır. İptal veya tenkis davası gibi bir dava açılmamışsa, böyle bir durumda mahkeme tarafından vasiyetnamenin açıldığı, vasiyetnamenin açılmasından itibaren öngörülen yasal süreler içinde herhangi bir itiraza uğramadığı ve dolayısıyla da kesinleştiği tespit edilir²⁵.

Yargıtay vasiyetnamenin tenfizi davasını daha ziyade bir tespit davası olarak kabul etmektedir²⁶. Buna göre, vasiyetnamenin tenfizi davası bir aynî hakkın kurulması için değil, vasiyetnamenin açılıp itiraza uğramadığını veya yapılan itirazların sonuçsuz kaldığını tespit etmek üzere açılır²⁷. Mahkemenin vereceği tespit hükmü, başlı başına aynî hakkın kazanılmasını

olarak nitelendirilemez. Şahsi hak sahibi davacının isteğini, davalının kat mülkiyeti ya da kat irtifakı kurmalarına talik etmek de Medeni Kanun'un 2. maddesinde yer alan iyiniyet kurallarıyla bağdaşmaz. Kat Mülkiyeti Kanunu'nda kat mülkiyetine elverişli bir yapı yapılması halinde kat mülkiyeti kurulmasının dava yoluyla istenmesine engel bir hüküm yoktur. Davacının isteği bu yönü de kapsar. O halde, dava konusu taşınmaz mal içindeki binanın kat mülkiyeti kurulmasına elverişli bir yapı olup olmadığının belediye fen işlerinden sorulması, bağımsız bölümlerin arsa payları yönünden de bilirkişi düşüncesi alınması, yapının islahını mümkün olup olmadığının araştırılması, islah ve kat mülkiyeti kurulması için gerekli belgeleri düzenleyip ibraz etmek üzere davacıya yetki ve mehil verilmesi, ibraz edilen belgelere davalının bir itirazı olduğu takdirde bunların objektif kurallar çerçevesinde incelenip düzeltildikten sonra, taşınmaz mal üzerinde kat mülkiyeti kurmak suretiyle vasiyete konu bağımsız bölümlerin davacı üzerine tesciline, objektif imkânsızlık varsa, isteğin reddine karar verilmesi gerekir..." (Lexpera). Aynı yönde içtihatlar için bkz. 2. HD. E. 2007/12611 K. 2008/14814, T. 10.11.2008 (Lexpera); 2. HD. E. 2006/19607 K. 2007/14297, T. 24.10.2007 (Lexpera); 2. HD. E. 2001/3611 K. 2001/7844, T. 18.5.2001 (Lexpera); 3. HD. E. 18335 K. 2442, T. 18.02.2010 (Gençcan, s. 1061).

²⁴ Eren / Yücer Aktürk, N. 619; Yeniocak, Umut. "Çocuğun Vasiyetname Yoluyla Tanınması (Yargıtay Kararı İncelemesi)", *Terazi Hukuk Dergisi*, C. 9, S. 100, 2014, s. 121; Türkmen, Ahmet. "Dijital Vasiyetname ve Vasiyetlerin Şekle Uygunluğunun Türk Pozitif Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi", *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 19, S. 2, 2020, s. 1254 vd.; Taşatan, Caner. "Vasiyetname Lehine Yorum İlkesi ve Bu İlkenin Türk Medeni Kanunu'na Yansımaları", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XXIII, S. 1, 2021, s. 574; Kırkbeşoğlu, Nagehan. "Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumu", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 23, S. 4, 2019, s. 208 vd.; Öztürk, Mehmet. *Resmî Vasiyetname*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2019, s. 38 vd.; 3. HD. E. 2014/22183 K. 2015/17797, T. 12.11.2015 (Sinerji).

²⁵ Dural / Öz, N. 1659; Öztan, s. 381; Tekdoğan, s. 2361.

²⁶ 3. HD. E. 2014/14407 K. 2015/2188, T. 16.02.2015 "Vasiyetnamenin tenfizi ve buna bağlı olarak tapu iptali-tescil davası; vasiyetnamenin açılıp okunduğu, itiraza uğramadan veya itiraz edilmiş ise itirazların reddedilmesi sonucunda kesinleştiğine dair bir tespit davası olup..." (Lexpera).

²⁷ 2. HD. E. 2000/1389 K. 2000/3228, T. 20.03.2000 "Medeni Kanunun 539. maddesi uyarınca, mirasın açılmasıyla terekeye sahip olma hakkı, sadece yasal mirasçılara tanınmıştır. Vasiyetname ile mirasçı nasb edilenler ise haklarına, yasal mirasçılar ve öncelikle tasarruf ile yararlarına teberru yapılmış olanlarca bir itirazda bulunulmadığının anlaşılması halinde vasiyetnamenin tebliğinden itibaren 1 ay geçtikten sonra mirasçılık sıfatları hakkında belge verilmesini, Sulh Hâkiminden isteyebilirler. Vasiyetname ile verilen hakka, tasarrufu sağlayacak olan, Sulh Hâkiminin vereceği mirasçılık belgesidir. Kendisine belirli bir mal vasiyet edilen kimsenin durumu ise daha farklıdır. Medeni

sağlamaz. Kendisine belirli bir mal vasiyet edilen kimsenin bu vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan varsa ona, yoksa yasal ve iradî mirasçılara karşı açacağı ifa davası ile malın kendisine teslimini istemesi gerekir²⁸. Nitekim, uygulamada genellikle vasiyetnamenin tenfizi ile birlikte vasiyetin ifası da istenmektedir. Meselâ, taşınmaz vasiyetinde vasiyetnamenin tenfizi ile birlikte tescil isteminin de ileri sürüldüğü görülmektedir²⁹. Bu durumda uygulamada tapu iptali ve vasiyet alacaklısı adına tescile karar verilmektedir³⁰.

Diğer bir görüşe göre, vasiyetnamenin tenfizi davası aynen ifa ve/veya tazminat istemli bir ifa (eda) davası niteliğindedir³¹. Yargıtay'ın bu görüşe uygun içtihatları da mevcuttur³².

Katıldığımız görüş gereğince, vasiyetnamenin tenfizi davası hukukî niteliği itibarıyla tespit davası mahiyetindedir. Buna ek olarak, uygulamada karşılaşıldığı üzere vasiyetin ifası isteminin niteliği de ortaya konulmalıdır. Kanaatimizce vasiyetin türüne göre her bir vasiyetin yerine getirilmesinde kendine özgü esaslar göz önünde bulundurulmalıdır. Vasiyet borcunun ifası için açılan dava hukukî niteliği itibarıyla eda davası mahiyetinde olabileceği gibi inşaî dava mahiyetinde de olabilir. Meselâ taşınır vasiyetinde açılan dava, eda davası niteliğindedir. Keza,

Kanun'un 541. maddesi gereğince belirli bir mal vasiyet edilen kimse, bu vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan varsa ona, yoksa yasal ve seçilmiş mirasçılara karşı açacağı istihkak davası ile malın kendisine teslimini isteyebilir. İncelenen dosyadan davacının öncelikle vasiyetnamenin infazını istediği anlaşılmaktadır. Ancak kendisine muayyen mal vasiyet edilen kişi durumunda bulunduğundan, izleyeceği yol Medeni kanunun 541. maddesi uyarınca bu malın teslimini yasal veya seçilmiş mirasçılardan veya tenfiz memuru varsa ondan istemek, bunların teslimden kaçınmaları ve üstün bir hak iddia etmeleri halinde, onlara karşı istihkak davası açmaktan ibarettir..." (Sinerji).

²⁸ 3. HD. E. 2009/12750 K. 2009 / 13819, T. 15.09.2009 "Hukuk Genel Kurulu'nun 13.2.1991 gün 648-65 sayılı kararında vurgulandığı üzere, vasiyetnamenin tenfizi diye adlandırılan davalar bir ayni hakkın tesisi için değil, yalnızca Sulh Hukuk Mahkemesince açılan vasiyetnamenin Türk Medeni Kanunu'nun 596 ve izleyen maddelerinde düzenlenen tebliğ işlemlerinin tamamlanmasından ve gerekli yasal sürelerin geçmesinden sonra, herhangi bir itiraza uğramadığı ve iptalinin istenmediği veya itirazların sonuçsuz kaldığının, bu nedenle de kesinleşmiş olduğunun tespiti içindir. Bu tespit başlı başına aynı bir hakkın geçirimini sağlamaz. Kendisine belirli bir mal vasiyet edilen kimsenin bu vasiyeti yerine getirmekle yükümlü olan varsa ona, yoksa yasal ve seçilmiş mirasçılara karşı açacağı istihkak davası ile malın kendisine teslimini istemesi gerekir (TMK. md.600)..." (Sinerji).

²⁹ 3. HD. E. 2015/15064 K. 2016/3015, T. 02.03.2016 (Sinerji); 3. HD. E. 2014/5633 K. 2014/10743, T. 01.07.2014 (Lexpera); 3. HD. E. 2013/20110 K. 2014/4533, T. 24.03.2014 "Vasiyet Kat Mülkiyeti Yasası hükümlerine göre belirli ve muayyen bir şeyi ifade etmemekte, dolayısıyla şimdilik infaz kabiliyeti bulunmamaktadır. İnfaz imkânının doğması 634 sayılı Kat Mülkiyeti Yasasının 12, 14 ve 50. maddeleri hükümleri gereği kat irtifakı veya mülkiyetinin kurulmasına bağlıdır. Söz konusu taşınmaz mal üzerinde henüz kat mülkiyetinin kurulmamış olması; Borçlar Kanununun 117/1. maddesinde yer alan ve borcun sübutuna yol açan objektif imkânsızlık olarak nitelendirilemez. O halde mahkemece, vasiyetname ile davaya konu taşınmazın orta katının davacıya bırakıldığını tespiti ile yetinmek gerekirken tahsise ilişkin karar verilmesi doğru değil ise de..." (Sinerji); 3. HD. E. 2013/20345 K. 2014/5230, T. 01.04.2014 (Lexpera); 3. HD. E. 2013/20814 K. 2014/383 (Lexpera).

³⁰ 2. HD. E. 2006/9903 K. 2006/18091, T. 21.12.2006 "Kabule göre de; vasiyetin yerine getirilmesi davası kabul edildiği durumda taşınmazın tapusunun iptali ile vasiyet alacaklısı adına tesciline karar verilmemesi usul ve kanuna aykırıdır..." (Sinerji).

³¹ Çabri, Sezer. "Vasiyetnamenin Açılması", *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIV, S. 181-182, 2019, s. 1670; Aydın Ateş, s.295. Hatemi'ye göre de, mirasbırakan bir mirasçı veya ön vasiyet alacaklısına ifa mükellefiyetini yüklememişse, yasal ve iradî mirasçılara karşı ifa davası açılabilir (Hatemi, s. 129).

³² 2. HD. E. 2006/21418 K. 2007/16810, T. 3.12.2007 "Dava, vasiyetnamenin yerine getirilmesi isteğine ilişkindir. Vasiyetname, muayyen mal vasiyeti niteliğindedir. (TKM. md. 464) Muayyen mal vasiyeti ile lehine bir mal veya bir hak kazandırması yapılan kişi, vasiyetçinin ölümü ile o şey üzerinde aynı bir hakka sahip olmaz. Onun hakkı, vasiyet edilen şeyin kendisine teslim edilmesi, devredilmesi konusunda vasiyeti ifa ile mükellef olanlara karşı bir talep hakkına (şahsi hakka) sahip olmaktan ibarettir. (TKM. md. 541) Bu bakımdan, davacıya vasiyet edilen dava konusu taşınmazların tapusuz olduğu gözetilerek, bu taşınmazların davacıya teslimine karar verilmesi ile yetinilmesi gerekirken, Türk Medeni Kanununun 713/1. maddesinde yer alan olağanüstü zamanaşımına dayalı "tescil davası" olarak nitelendirilip, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir..." (Lexpera).

irat vasiyetinde de durum böyledir. Taşınmaz vasiyetinde veya taşınmaz üzerinde sınırlı aynî hak vasiyetinde ise açılacak dava inşaî dava mahiyetindedir. Aynı şekilde, alacak vasiyeti de inşaî davaya konu olur.

D. Şartları

1. Belirli Mal Bırakmanın Olması

Her şeyden önce vasiyetnamenin tenfizi ile belirli mal bırakmada karşılaşılır. Belirli mal bırakma (vasiyet), mirasbırakanın bir kimseye onu mirasçı atamaksızın belirli bir mal bıraktığı maddî anlamda ölüme bağlı tasarruftur. Meselâ (M)'nin şoförüne otomobilini vasiyet etmesi belirli mal bırakmadır (TMK. m. 517/I). Çünkü mirasçı atamadan farklı olarak burada belli bir oran değil, belirli bir malvarlığı değeri öngörülmektedir³³.

Belirli mal bırakmanın (vasiyetin) türlerinden bazıları mal vasiyeti, intifa vasiyeti, edim vasiyeti, irat vasiyeti ve ibra vasiyetidir. Nitekim, belirli mal bırakma, ölüme bağlı tasarrufla bir kimseye terekedeki bir malın mülkiyetinin veya terekenin tamamı ya da bir kısmı üzerinde intifa hakkının kazandırılmasına yönelik olabileceği gibi; bir kimse lehine tereke değeri üzerinden bir edimin yerine getirilmesinin, bir iradın bağlanmasının veya bir kimsenin bir borçtan kurtarılmasının, mirasçılar veya belirli mal bırakılanlara yükletilmesi suretiyle de olabilir (TMK. m. 517/II). Meselâ, (M), yasal mirasçılar tarafından her ay (İ) lehine aylık 1000 TL ödenmesini öngörürse bu bir irat vasiyetidir³⁴.

Belirli mal bırakmanın lehtarı konumundaki vasiyet alacaklısı gerçek veya tüzel kişi olabilir. Vasiyet alacaklısı mirasçı değildir ve küllî halef sıfatına da sahip değildir. Vasiyet alacaklısı ölümlerle birlikte vasiyet konusu şey üzerinde doğrudan hak kazanmaz; o sadece mirasçılara karşı vasiyet borcunun yerine getirilmesine yönelik bir alacak hakkına sahip olur (TMK. m. 600). Vasiyet alacaklısının vasiyete konu değer üzerindeki hakkı kazanması için vasiyet borçlusunun borcunu yerine getirmesi gerekir³⁵. Meselâ, belirli mal bırakmanın konusu taşınır ise aynî akide dayanan zilyetliğin devrine, taşınmaz ise tescil istemine dayanan tescile ihtiyaç vardır³⁶.

³³ Zevkliler, Aydın / Ertaş, Şeref / Havutçu, Ayşe / Acabey, M. Beşir / Gürpınar, Damla. *Medeni Hukuk Temel Bilgiler*, X. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2018, s. 441; Zeytin, Zafer / Ergün, Ömer. *Türk Medeni Hukuku*, IV. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 282; Yılmaz, Süleyman. *Medeni Hukuk Cilt IV Miras Hukuku*, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2020, s. 65 vd.; Dural / Öz, N. 668 vd.; Eren / Yücer Aktürk, N. 449; İnan / Ertaş / Albaş, s. 223-224; Gökçe, Erdoğan. "Medeni Kanunda Yer Alan Vasiyetname Çeşitleri ile Bunların Tenkis Davasında Karşılaştığı Farklı Sonuçlar Çözüm Yolu Nedir?", *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 88, S. 4, 2014, s. 259; Ozanemre Yayla, Hatice Tolunay. "Ön Vasiyet (Mirasçı Lehine Vasiyet) Kavramı, Ön Vasiyetin Unsurları ve Özellikleri", *Ankara Barosu Dergisi*, C. 75, S. 2, 2017, s. 104 vd.

³⁴ Aybay, Aydın. *Miras Hukuku Dersleri*, III. Baskı, Safa Matbaası, İstanbul, 2002, s. 41 vd.; Dural / Öz, N. 691; Eren / Yücer Aktürk, N. 447; İnan / Ertaş / Albaş, s. 224 vd.; Eviz, Esra. "Vasiyet Türleri ve Özellikleri", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 75, S. 1, 2017, s. 396 vd.

³⁵ Studhalter, Philipp. *Orell Füssli Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch*, 4. Auflage, Zürich, 2021, Art. 484, N. 1 vd.; Weimar, Peter. *Berner Kommentar, Band/Nr. III/1/1/1*, Stämpfli Verlag, Bern, 2009, Art. 484, N. 1 vd.; Geiser, Thomas / Wolf, Stephan. *Basler Kommentar, Zivilgesetzbuch II, Art. 457-977 ZGB*, 6. Auf., Helbing & Lichtenhahn Verlag, Basel, 2019, Art. 484, N. 10; Hrubesch-Millauer, Stephanie. *Handkommentar zum Schweizer Privatrecht*, 3. Auflage, Schulthess Verlag, Zürich / Basel / Genf, 2016, Art. 484, N. 2; Grüniger, Harold. *Kurzkommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch*, 2. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2017, Art. 484, N. 1.

³⁶ 3. HD. E. 2014/14407 K. 2015/2188, T. 16.02.2015 "Vasiyet alacaklısı, mirasbırakanın cüzî halefi olduğu için, vasiyet olunan mal üzerinde doğrudan hak kazanması mümkün değildir. Vasiyet alacaklısı, kendisine vasiyet edilen

Alacak vasiyetinde alacağın devri sözleşmesi, ibra vasiyetinde ise ibra sözleşmesi şarttır. Vasiyet borcunun yerine getirilmemesi halinde ise vasiyet alacaklısı tarafından aynen ifa davası açılabilir. Bu kapsamda, taşınır vasiyetinin borçlusu aleyhine eda davası açılabilir (TBK. m. 146). Ancak, taşınır mülkiyeti mahkeme kararının kesinleşmesiyle birlikte kendiliğinden davacıya geçmez. Bu durumda, mülkiyet ancak ilamlı icra (İİK. m. 24) yoluyla kararın uygulanması sonucunda taşınır zorla alınıp alacaklıya verilince (zilyetlikle birlikte) kazanılır³⁷. Taşınmaz vasiyetinde vasiyet borçlusunun yazılı istemde bulunmaktan kaçınması halinde ise, verilecek karar, kesinleşmeyle birlikte mülkiyetin tescilden önce alıcıya geçmesini sağlar (TMK. m. 716/I)³⁸. Aynı esas, taşınmaz üzerindeki sınırlı aynî haklarda da kıyasen geçerlidir³⁹. Keza, alacak vasiyetinde vasiyet borcunun yerine getirilmemesi halinde yargısal devirle karşılaşılır. Meselâ, yasal mirasçıların vasiyet edilen alacağı vasiyet alacaklısına devretmekten kaçınması halinde, devir mahkeme kararıyla sağlanır⁴⁰. Tüm bu misallerden de anlaşılacağı üzere, vasiyet borcunun yerine getirilmemesi halinde istem hakkı dava yoluyla ileri sürülebilir. Bu durumda ise vasiyetnamenin ifası gündeme gelir.

Bırakılan belirli malın terekede bulunmaması halinde, tasarruftan aksi anlaşılmadıkça, ölüme bağlı tasarrufu yerine getirmekle yükümlü olanlar borçtan kurtulurlar (TMK. m. 517/III). Meselâ, (M) vasiyet ettiği otomobilini başkasına satıp teslim etmişse, kural gereğince artık yasal mirasçılardan borcun yerine getirilmesi istenemez. Çünkü, mirasbırakan malvarlığında eskisi gibi serbestçe tasarruf edebilir. Ne var ki, belirli mal bırakma miras sözleşmesine konu olur ve mirasbırakan bu sözleşmedeki yükümlülüğü ile bağdaşmayan bir ölüme bağlı tasarrufta veya bağışlamada bulunursa buna itiraz edilebilir. İtiraz tasarrufun iptali için bir dava açılarak yapılır (TMK. m. 527/II)⁴¹.

Maddî anlamda ölüme bağlı tasarrufun mirasçı atama niteliğinde olması halinde ise vasiyetnamenin tenfizine gerek yoktur. Mirasçı atama (mirasçı nasbı) ile kast edilen, mirasbırakanın bir vasiyetname veya miras sözleşmesiyle bir veya birden fazla kişiyi terekasının tamamı veya belli bir oranı için mirasçı olarak belirlemesidir (TMK. m. 516/I). Meselâ, (M)'nin (N)'yi 1/2 oranında mirasçı tayin etmesinde durum böyledir. Atanmış mirasçı gerçek veya tüzel kişi olabilir. Bu da yasal mirasçı gibi küllî haleftir. Dolayısıyla, mirasbırakanın ölümüyle birlikte tereke üzerinde kendiliğinden hak sahibi olur (TMK. m. 599). Yasal mirasçılar gibi atanmış mirasçılar da mirasbırakana ait taşınmazları tescilsiz kazanırlar. Açıklayıcı tescil de sulh hukuk

şey üzerindeki mülkiyet hakkını; ancak, bu malın vasiyetin yerine getirilmesi yoluyla kendisi adına tescili sonucunda kazanır..." (Lexpera); 2. HD. E. 2007/7046 K. 2008/6522, T. 5.5.2008 "Muayyen mal vasiyetinin ifası, vasiyet edilen menkul malların vasiyet lehdarlarına teslimi veya hakkın bunlara devri, gayrimenkul malların da, vasiyet lehdarları adına tescili ve zilyetliğin teslimi suretiyle olur..." (Lexpera).

³⁷ Eren, Fikret. *Mülkiyet Hukuku*, V. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2020, s. 494; Nomer, Halûk Nami / Ergüne, Mehmet Serkan. *Eşya Hukuku*, VIII. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, N. 842; Baygın, 1999, s. 257; Çabri, Sezer. *Miras Hukuku Şerhi (TMK. m. 575-639)*, C. II, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, N. 721; Belge Çetin, s. 256-257.

³⁸ İnan / Ertaş / Albaş, s. 228; Belge Çetin, s. 258-259; 2. HD. E. 2004/16751 K. 2005/3075, T. 01.03.2005 "Vasiyetname muaccel hale gelince vasiyet lehtarları olan davacının bu taşınmazla ilgili talep edebileceği; aynı (mülkiyet) hak değil tescili isteme hakkıdır. Bu bakımdan bu taşınmazla ilgili olarak mülkiyetinin davacıya aidiyetine şeklinde hüküm tesisi de doğru değildir..." (Sinerji).

³⁹ Serozan / Engin, s. 427; Baygın, Cem. *Türk Hukukunda Alacaklıların Korunması*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005, s. 202.

⁴⁰ Gürsoy, Kemal Tahir. *Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti*, Yıldız Matbaası, Ankara, 1955, s. 99; Kocayusufoğlu, s. 263-264; Baygın, 1999, s. 257-258; Aydın Ateş, s. 307; Belge Çetin, s. 263-264.

⁴¹ Dural / Öz, N. 548, 601 vd.

mahkemesi tarafından verilen mirasçılık belgesine istinaden yapılacak istem (TST. m. 20/I, b. a) üzerine gerçekleştirilir⁴².

2. Vasiyetnamenin Geçerli Olması

Vasiyetnamenin tenfizi için geçerli bir ölüme bağlı tasarrufun varlığı aranır. Bu noktada özellikle vasiyetname iptal edilmemiş olmalıdır⁴³.

Ölüme bağlı tasarrufun iptali davası, bir, on ve yirmi yıllık hak düşürücü sürelerle tâbidir. İptal davası açma hakkı, davacının tasarrufu, iptal sebebini ve kendisinin hak sahibi olduğunu öğrendiği tarihten başlayarak bir yıl ve her halde vasiyetnamelerde açılma tarihinin, miras sözleşmelerinde mirasın geçmesi (mirasbırakanın ölüm) tarihinin üzerinden, iyiniyetli davalılara karşı on yıl, kötünietli davalılara karşı yirmi yıl geçmekle düşer (TMK. m. 559/I). Görüldüğü üzere, iptal davasında öğrenmeden itibaren işleyen bir yıllık kısa süre mevcuttur⁴⁴. Acaba bir yıllık süre tamamlanmadan vasiyetnamenin tenfizine karar verilebilir mi? Bazı içtihatlarla göre, bir yıllık iptal davası açma süresi beklenmeden vasiyetnamenin tenfizi davası hakkında hüküm kurulamaz⁴⁵. Daha güncel başka bir içtihadla göre ise, henüz açılmamış iptal davası vasiyetnamenin tenfizi davasının reddine gerekçe teşkil etmez⁴⁶. Gerçekten de, vasiyetnamenin tenfizi istemi için iptal

⁴² Dural / Öz, N. 663 vd.; Eren / Yücer Aktürk, N. 429 vd.; İnan / Ertaş / Albaş, s. 220 vd.; Baygın, 1999, s. 253-254; Küçükaydın, Emine Aslı. “Mirasçı Atama”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 75, S. 1, 2017, s. 434 vd.

⁴³ Tekdoğan, s. 2363.

⁴⁴ Eren / Yücer Aktürk, N. 662 vd.; Günay, Erhan. “Vasiyetnamenin Şeklen İptali Davası”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C. X, S. 109, 2015, s. 57; Arslan, Merve. “Yargıtay Kararları ve Doktrin Tartışmaları Işığında Ölüme Bağlı Tasarrufların İptal Sebeplerinin Değerlendirilmesi”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. V, S. 2, 2022, s. 713.

⁴⁵ 3. HD. E. 2009/ 12750 K. 2009 / 13819, T. 15.09.2009 “Ayrıca, vasiyetname 3.6.2008 tarihinde, açılıp okunmuş bu dava ise 11.06.2008 tarihinde açılmış olup, 14.10.2008 tarihinde sonuçlandırılmıştır. Öncelikle vasiyetnamenin açılmasına ilişkin kararın kesinleşme tarihi şerhini içerir onaylı sureti ilgili mahkemeden getirilerek dosya içine konulmalıdır. Bunun dışında, vasiyetnamenin iptali davası açılması halinde sonucunda verilecek hüküm, vasiyetnamenin yerine getirilmesine ilişkin bu davanın sonucunu etkileyecek nitelikte olduğundan bir yıllık iptal davası açma süresi (TMK. md.559) ve açılmış dava varsa sonucu beklenmeden hüküm tesisi usul ve yasaya aykırıdır...” (Sinerji).

⁴⁶ 3. HD. E. 2014/11623 K. 2015/4437, T. 19.3.2015 “Dava; vasiyetnamenin tenfizi istemine ilişkindir. Somut olayda, tarafların murisi 05.12.2013 tarihinde ölmüş, davaya konu 30.11.2000 tarihli vasiyetname 19.02.2014 tarihli ilamla açılıp okunmuş, vasiyetnamenin açılıp okunduğuna ilişkin ilam 03.04.2014 tarihinde kesinleşmiş, eldeki vasiyetnamenin tenfizi davası, 24.04.2014 tarihinde açılmış, mahkemece; dosya üzerinde yapılan inceleme neticesinde, vasiyetnamenin iptali için gereken sürenin henüz dolmadığı gerekçesiyle, dava şartı yokluğu nedeniyle davanın usulden reddine karar vermiştir. Bu bağlamda temyize konu uyuşmazlık; vasiyetnamenin tenfizi davası açılması için vasiyetnamenin iptali davasının açılması için öngörülmesi 1 yıllık sürenin dolmasının beklenmesinin gerekip gerekmediği, bu hususun dava şartı olup olmadığı ve vasiyetnamenin tenfizi davasında, taraflar duruşmaya davet edilmeden, dosya üzerinden yapılan inceleme sonucu karar verilir verilemeyeceği noktalarında toplanmaktadır... Bu bağlamda, vasiyetnamenin tenfizi davasında öncelikle dava konusu vasiyetnamenin açılıp açılmadığı araştırılmalıdır. Zira, vasiyetname, Sulh Hukuk Mahkemesince usulüne uygun açılıp, okunmadıkça yerine getirilmesini istenemez. Vasiyetnamenin tenfizi davasında, vasiyetnamenin açılmış olduğu belirlendikten sonraki aşamada ise vasiyetnamenin ayakta kalıp kalmadığının belirlenmesi gerekir. Bu için de dava konusu vasiyetnamenin iptal davasına konu olup olmadığı araştırılmalıdır. Dava konusu vasiyetname bir iptal davasına konu olmuşsa bu dava bekletici mesele yapılmalıdır. Ancak, iptal davası açılmamışsa bu tenfiz davasının reddine bir gerekçe yapılamaz...” (Lexpera).

davasına ilişkin sürenin geçmesi bir şart olarak değerlendirilmemelidir. Vasiyet borcu muaccel olunca vasiyetnamenin tenfizi istenebilmelidir⁴⁷.

Vasiyetnamenin iptali halinde verilecek hüküm, vasiyetnamenin tenfizi davasının sonucunu etkileyecek niteliktedir. Dolayısıyla, vasiyetnamenin iptal davasına konu olması halinde bu dava bekletici sorun olarak değerlendirilir⁴⁸. Böylece, iptal davasında verilen hükmün kesinleşmesi beklenir ve bunun sonucu uyarınca bir karar verilir⁴⁹. Yargıtay aynı yaklaşımı tenkis davasında da benimsemektedir⁵⁰.

İptal davasının reddedilip kesinleşmesi halinde ise uygulamada vasiyetnamenin kesinleştiğinden söz edilmektedir. Bu durumda artık varsa vasiyetnamenin tenfizi istemi hakkında karar verilmelidir⁵¹.

Vasiyetnamenin sona erme sebepleri iptal ile sınırlı değildir. Diğer sona erme sebeplerine misal, sözlü vasiyetnamedeki bir aylık sürenin geçmesi, boşanma ve butlan kararıdır. Bunların dışında vasiyetnamenin sona erme sebepleri esasen TMK. m. 542 ve devamında

⁴⁷ Aydın Ateş, s. 300.

⁴⁸ 3. HD. E. 2009/12750 K. 2009 / 13819, T. 15.09.2009 “Bunun dışında, vasiyetnamenin iptali davası açılması halinde sonucunda verilecek hüküm, vasiyetnamenin yerine getirilmesine ilişkin bu davanın sonucunu etkileyecek nitelikte olduğundan bir yıllık iptal davası açma süresi (TMK. md. 559) ve açılmış dava varsa sonucu beklenmeden hüküm tesisi usul ve yasaya aykırıdır...” (Sinerji); 2. HD. E. 14861 K. 19529, T. 11.11.2009 (Gençcan, s. 1051); 3. HD. E. 2015/ 4679 K. 2016/3626, T. 10.03.2016 “Öte yandan, vasiyetnamenin tenfizi (yerine getirilmesi) davasının görülebilmesi için, vasiyetnamenin açılıp okunmasından sonra itiraza uğramaması veya itiraz edilmiş ise buna ilişkin vasiyetnamenin iptali veya tenkisine yönelik davaların kesinleşmesi gerekir. Başka bir deyişle, tenfiz için kesinleşmiş vasiyetnamenin bulunması gerekir. Hal böyle olunca, mahkemece; aynı dava dosyasında vasiyetnamenin tenfizi ile birlikte vasiyetnamenin iptali ve tenkisi davasının görülmesinin mümkün olmadığı gözetilerek, vasiyetnamenin iptali ve tenkis talebine ilişkin birleşen davanın tefrik edilerek ayrı esasa kaydedilmesi, asıl davada karar verilebilmesi için birleşen davanın kesinleşmesinin beklenmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması dâhi doğru görülmemiştir...” (Sinerji).

⁴⁹ 2. HD. 2009/14861 K. 2009/19529, T. 11.11.2009 “Davalı tarafından 15.06.2000 tarihinde vasiyetnamenin iptali talebiyle dava açıldığı ve bu davanın reddedildiği, ret kararının Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin kararıyla onandığı, ancak onanma kararının taraflara tebliğ edilmediği ve henüz kesinleşmediği anlaşılmaktadır. Vasiyetnamenin iptali davası sonucunda verilecek hüküm, vasiyetnamenin yerine getirilmesine ilişkin bu davanın sonucunu etkileyecek niteliktedir. Bu itibarla vasiyetnamenin iptali davasının sonucunda verilen hükmün kesinleşmesinin beklenmesi ve ulaşılabilecek sonuç uyarınca karar verilmesi gerekir...” (Sinerji); 2. HD. E. 2008/15845 K. 2008/14668, T. 06.11.2008 (Sinerji); 2. HD. E. 2007/13151 K. 2008/13552, T. 16.10.2008 (Sinerji); 2. HD. E. 2008/5677 K. 2008/6391, T. 05.05.2008 “Davalı B. tarafından 23.03.2006 tarihinde vasiyetnamenin iptali talebiyle dava açıldığı ve bu davanın halen İpsala Asliye Hukuk Mahkemesinin 2006/49 esas sayılı dosyasıyla derdest olduğu anlaşılmaktadır. Vasiyetnamenin iptali davası sonucunda verilecek hüküm, vasiyetnamenin yerine getirilmesine ilişkin bu davanın sonucunu etkileyecek niteliktedir. Bu itibarla vasiyetnamenin iptali davasının sonucunun beklenmesi ve ulaşılabilecek sonuç uyarınca karar verilmesi gerekir...” (Sinerji).

⁵⁰ 3. HD. E. 2013/16453 K. 2014/586, T. 20.01.2014 “Vasiyetnamenin tenfizi (yerine getirilmesi) davasının görülebilmesi için, vasiyetnamenin açılıp okunup kesinleşmesinden sonra itiraza uğramaması veya itiraz edilmiş ise buna ilişkin vasiyetnamenin iptali veya tenkisine yönelik davaların kesinleşmesi gerekmektedir. Bu nedenle somut olayda; her ne kadar mahkemece, tenkis davasının vasiyetnamenin tenfizine ilişkin dava yönünden engel bir hali bulunmadığından tenkis davasının sonucunun beklenilmesine gerek olmadığı kanaatine varılarak, davanın kabulüne karar verilmiş ise de; iptal veya tenkis davasının yargılması sonucunda verilecek karar iş bu davada vasiyet alacaklılarının paylarını etkileyeceğinden, bu davanın sonucunun beklenmeksizin karar verilmesi doğru görülmemiş, bu husus bozmayı gerektirmiştir...” (Lexpera).

⁵¹ 2. HD. E. 2004/13939 K. 2004/15861, T. 27.12.2004 “Vasiyetnamenin açıldığı, iptali yönüne gidilmediği de anlaşılmaktadır. Mahkemece işin esasının incelenmesi gerekir...” (Gençcan, s. 1055); 2. HD. E. 2005/14771 K. 2005/17567, T. 15.12.2005 (Gençcan, s. 1055); 2. HD. E. 2004/9051 K. 2004/9709, T. 13.09.2004 “Vasiyetnamenin iptali yoluna da gidilmediğine göre, istek muaccel hale gelmiştir. Mahkemece işin esasının incelenmesi gerekir...” (Gençcan, s. 1056).

düzenlenmektedir. Vasiyetnameden dönme (TMK. m. 542, 544/I)⁵², vasiyetnameyi yok etme (TMK. m. 543) ve sonraki sağlararası tasarruf (TMK. m. 544/II) bu kapsamdadır⁵³. Görüldüğü üzere, herhangi bir sona erme sebebinin varlığı halinde vasiyetnamenin tenfizi mümkün değildir.

3. Vasiyetnamenin Açılmış Olması

Vasiyetnamenin tenfizinin istenebilmesi için uygulamada aranan şartlardan diğeri dava konusu vasiyetnamenin açılmış olmasıdır. Vasiyetnamenin açılmasından maksat, mahkemeye teslim edilen (TMK. m. 595) vasiyetnamenin çağrılan mirasçılar huzurunda hâkim tarafından okunmasıdır. TMK. m. 596 gereğince, vasiyetname, geçerli olup olmadığına bakılmaksızın tesliminden başlayarak bir ay içinde mirasbırakanın yerleşim yeri sulh hâkimi tarafından açılır ve ilgililere okunur. Bilinen mirasçılar ve diğer ilgililer vasiyetnamenin açılması sırasında diledikleri takdirde hazır bulunmak üzere çağrılır. Mirasbırakanın sonradan ortaya çıkan vasiyetnameleri için de aynı işlemler yapılır⁵⁴.

Yargıtay'a göre, vasiyetnamenin tenfizi davasında öncelikle vasiyetnamenin açılıp açılmadığı araştırılmalı ve vasiyetnamenin açılmasına ilişkin kararın kesinleşme tarihi şerhini içerir onaylı sureti ilgili mahkemeden getirilerek dosya içine konulmalıdır⁵⁵. Yüksek Mahkeme'ye göre, vasiyetnamenin henüz açılmadığının anlaşılması halinde ise vasiyetnamenin tenfizi davasının reddedilmesi gerekir⁵⁶. Yargıtay'ın bu içtihadının gerekçesi olarak, açılmayan vasiyetnamenin yerine getirilmesinin istenemeyeceği gösterilmektedir⁵⁷. Ancak, böyle bir

⁵² 3. HD. E. 8227 K. 11269, T. 24.06.2010 "Düzeltilmesi istenilen Yargıtay ilamında benimsenen mahkeme kararındaki gerekçelere ve 19.03.1993 tarihli vasiyetname ile 15.07.1972 tarihli vasiyetnameden dönülmüş olması ve ayrıca 19.03.1993 tarihli vasiyetname iptal edilmediği sürece önceki vasiyetnameye göre tenfiz istenemeyeceğine göre..." (Gençcan, s. 1027); HGK. E. 958 K. 1035, T. 21.11.2001 (Gençcan, s. 1033).

⁵³ Dural / Öz, N. 531 vd.; Eren / Yücer Aktürk, N. 387 vd.; Kartal, Dilşah Büşra. "Vasiyetnamenin Geri Alınması", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, C. IX, S. 34, 2018, s. 320 vd.; 2. HD. E. 2008/ 8632 K. 2008/ 8691, T. 16.06.2008 "Mirasbırakan, tenfizi istenen vasiyetnameden sonra aynı taşınmaz hakkında dava dışı H. A.ve N. B. ile ölüncüye kadar bakma sözleşmesi yapmıştır. H.. A.. ve N..B.. bu sözleşmeye dayanarak, dava konusu 127 ada, 1 nolu parsel hakkında tapu iptali ve tescil davası açmış olup, anılan dava Karacabey Asliye Hukuk Mahkemesinin 2005/216 esasında kayıtlı ve derdesttir. Bu dava sonunda verilecek karar eldeki davayı etkileyecek niteliktedir. Davanın bekletici mesele yapılıp sonucu uyarınca karar vermek gerekir..." (Sinerji).

⁵⁴ Oğuzman, s. 331; İnan / Ertaş / Albaş, s. 480; Dural / Öz, N. 1654 vd.; İmre / Erman, s. 328-329; Kılıçoğlu, s. 260-261; Çabri, 2022, N. 631c; Demir, s. 358.

⁵⁵ 3. HD. E. 2009/12750 K. 2009 / 13819, T. 15.09.2009 "Ayrıca, vasiyetname 3.6.2008 tarihinde, açılıp okunmuş bu dava ise 11.06.2008 tarihinde açılmış olup, 14.10.2008 tarihinde sonuçlandırılmıştır. Öncelikle vasiyetnamenin açılmasına ilişkin kararın kesinleşme tarihi şerhini içerir onaylı sureti ilgili mahkemeden getirilerek dosya içine konulmalıdır..." (Sinerji).

⁵⁶ 3. HD. E. 2014/5633 K. 2014/10743, T. 01.07.2014 "Davaya konu vasiyetnamenin açılıp okunması ile ilgili, iş bu davadan önce Sulh Hukuk Mahkemesinde açılmış bir dava bulunmamaktadır. Vasiyet alacaklısı, mirasçı değil; kişisel bir istem hakkı sahibidir. Bu hakkı, (alacak muaccel olmadan) vasiyetname açılıp okunmadan kullanamaz. Bu durumda, vasiyetin yerine getirilmesi de istenemez. O Halde, mahkemece; dava açma şartı henüz gerçekleşmediği nedeniyle, davanın reddine karar verilmesi gerekir..." (Lexpera); 3. HD. E. 12450 K. 16866, T. 19.10.2010 "Vasiyet alacaklısı, mirasçı değil; kişisel bir istem hakkı sahibidir. Bu hakkı, (alacak muaccel olmadan) vasiyetname açılıp okunmadan kullanamaz. Vasiyetnamenin açılmasına ilişkin dava henüz derdest olduğuna göre, bu dava sonuçlanmadan vasiyetin yerine getirilmesi de istenemez. O halde, mahkemece; dava açma şartı henüz gerçekleşmediği nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerekir..." (Gençcan, s. 1048).

⁵⁷ 2. HD. E. 2004/4511K. 2004/6106, T. 11.05.2004 "M 5. noterliğinin 7.4.2004 tarihli yazısından vasiyetnamenin Sulh Hukuk Hâkimliğine gönderildiği ve açılmadığı anlaşılmaktadır. Vasiyetnamenin yerine getirilmesi için her şeyden önce Türk Kanunu Medenisinin 536. ve devamı maddeleri uyarınca vasiyetnamenin açıldığının ve iptali için yasada gösterilen sürenin geçtiğinin belirlenmesi gerekir. Vasiyetname açılmadığına göre yerine getirilmesi istenemez. Gerçekleşen bu durum karşısında davanın reddine karar verilmesi gerekir..." (Sinerji); 2. HD. E.

yaklaşım usul ekonomisine aykırıdır. Vasiyetnamenin açılmadığının anlaşılması halinde bu husus bekletici sorun sayılmalı ve davacıya vasiyetnamenin açılması için süre verilmelidir⁵⁸. Böylece, özellikle mirasçılarının vasiyete konu taşınmazı satmak üzere tapu müdürlüğüne müracaat etmesi gibi hallerde vasiyetnamenin tenfizi davası reddedilmemiş olur ve vasiyetnamenin açılması bekletici sorun sayılır ki bu yaklaşım daha hakkaniyetlidir.

E. Tarafları

Vasiyetnamenin tenfizi davasında davacı vasiyet alacaklısıdır⁵⁹. Vasiyetnamenin tenfizini isteyen kimse, vasiyet alacaklısı için aranan şartlara sahip olmalıdır (TMK. m. 581)⁶⁰.

Vasiyet alacaklısının mirasbırakandan sonra ölmesi halinde kendi (vasiyet alacaklısının) mirasçıları tarafından aynı dava açılabilir⁶¹.

Vasiyet alacaklısı olmayan bir kimse tarafından açılan dava konusu hakkın esasına ilişkin bir karar verilemez. Böyle bir durumda dava husumetten (sıfat yokluğundan) reddedilir⁶².

Mirasbırakan aynı veya farklı vasiyetname ile çeşitli malvarlığı değerleri bakımından vasiyette bulunmuş olabilir. Meselâ, iş adamı (M)'nin düzenlediği vasiyetname ile sahip olduğu

---

2004/16751 K. 2005/3075, T. 01.03.2005 “Davacı; Alman uyruklu olan miras bırakan R. F.’in Alanya’da el yazısıyla düzenlediği 17.10.1991 tarihli vasiyetnamesinin yerine getirilmesini istemiştir. Dava, miras bırakanın Alman uyruklu tek yasal mirasçısı olduğu anlaşılan oğlu H.’a karşı açılmıştır. Miras bırakanın 3.5.1996 tarihinde öldüğü anlaşılmaktadır. Dava 22.03.2002’de açılmıştır. Vasiyetnamenin açılması için Sulh Hukuk Mahkemesine başvurulmadığı, davacı vekilinin 3.4.2002 tarihli dilekçesinden anlaşılmaktadır. Vasiyetname, Sulh Hukuk Mahkemesince usulüne uygun açılıp okunmadıkça yerine getirilmesi istenemez...” (Sinerji).

⁵⁸ Aydın Ateş, s. 299; Tekdoğan, s. 2363. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi’nin bu çözüme uygun önceki içtihatları için bkz. 3. HD. E. 19584 K. 855, T. 26.01.2010 “Bu durumda, vasiyetnamenin usulüne uygun olarak açılıp okunması gerekir. Ancak, kural olarak, bir davada hüküm verilmesi, başka bir davada incelenmesi ve karara bağlanması gereken bir olguya bağlı ise, usul ekonomisi bakımından eksik hususun ikmali için dava açmak üzere davacıya süre verilerek, sonucuna göre karar vermek gerekirken dava şartı bulunmadığından davanın reddi doğru görülmemiştir...” (Gençcan, s. 1047); 3. HD. E. 2010/ 5820 K. 2010/11073, T. 21.06.2010 “Yine, vasiyetnamenin yerine getirilebilmesi için her şeyden önce vasiyetnamenin açıldığı ve iptali için yasada öngörülen sürenin geçtiğinin belirlenmesi gerekir. Vasiyetname sulh hukuk hakimi tarafından usule uygun açılıp okunmadıkça yerine getirilmesi istenemez. Somut olayda, vasiyetçi Ö. 14.09.1979 tarihinde vefat etmiştir. Vasiyetname Torul Noterliğinin yazısı üzerine mahkemeye intikal etmiştir. Sulh hukuk hakimi her ne kadar vasiyetnamenin açılmasına karar vermiş ise de dosyada murise ait veraset belgesi bulunmadığı gibi tüm mirasçılara TMK 595, 596 ve 597. madde hükümleri gereğince tebligat yapılmadığı da anlaşılmaktadır. Diğer taraftan gerek vasiyetnamenin açılması davasında ve gerekse de bu vasiyetnamenin tenfizi davasında tüm mirasçılar davaya dahil edilmemiş ve taraf teşkili sağlanmamıştır. O halde mahkemece, vasiyetnamenin açılması usulünce sağlandıktan sonra bu davaya devam edilmek üzere o davanın bekletici mesele yapılarak sonucuna göre bir hüküm kurulması gerekirken, vasiyetname usulünce açılmadan bu davaya devam edilerek davanın sonuçlandırılmış olması doğru görülmemiştir...” (Sinerji).

⁵⁹ 2. HD. E. 7055 K. 7616, T. 29.05.2008 (Gençcan, s. 1091).

⁶⁰ Dural / Öz, N. 1489 vd.; Aydın Ateş, s. 314; Belge Çetin, s. 113 vd.

⁶¹ 2. HD. E. 1998/11346 K. 1998/11322, T. 22.10.1998 “Lehine vasiyet edilen kişinin ölmesi üzerine bu hak onun mirasçılara geçer...” (Sinerji).

⁶² Kuru, Baki / Arslan, Ramazan / Yılmaz, Ejder. *Medenî Usul Hukuku*, XXIV. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2013, s. 224; 3. HD. E. 2009/20745 K. 2010/3921, T. 09.03.2010 “Yürürlükte bulunan mevzuata göre, ilköğretim okulları üzerinde tasarruf ve idare yetkisi illerde İl özel İdaresine ait olup, özel idare vasiyet alacaklısı olduğuna göre vasiyetin tenfizini isteme hakkına sahip olacaktır...” (Lexpera); 2. HD. E. 2008/7055 K. 2008/7616, T. 29.05.2008 “Mirasbırakan M.S. tarafından düzenlenen ve tenfizi istenilen 11.11.1986 tarihli vasiyetnamenin lehtarı “Bursa Müftülüğü Üftade Kuran Kursu” olup, bu vasiyetnamenin yerine getirilmesini isteme yetkisi 633 sayılı kanuna göre Diyanet İşleri Başkanlığına aittir. Açıklanan nedenlerle Üftade Kuran Kursu Öğrencilerini Koruma Derneğinin açtığı davanın aktif husumet yokluğu nedeniyle reddi gerekir...” (Sinerji).

taşınmazlardan birini (A)'ya, otomobilini (B)'ye vasiyet etmesi mümkündür. Böyle bir durumda açılacak davada her vasiyet alacaklısının durumu ayrı ayrı değerlendirilmelidir. İstemi bulunmayan vasiyet alacaklısı lehine vasiyetnamenin tenfizine resen karar verilemez⁶³.

Vasiyeti yerine getirme görevlisi ise vasiyetnamenin tenfizini isteyemez⁶⁴. Ancak, çalışmanın devamında açıklandığı üzere vasiyeti yerine getirme görevlisine husumet yöneltilebilir.

Mirasbırakan tarafından herhangi bir vasiyeti yerine getirme görevlisinin atanmamış olması halinde ilke gereğince vasiyetnamenin tenfizi davası yasal veya iradî mirasçılara karşı açılır⁶⁵. Çünkü, mirasbırakan aksini öngörmedikçe, vasiyet borçluları yasal ve iradî mirasçılardan hepsidir⁶⁶. Mirasçılardan birinin mirasbırakandan sonra ölmesi halinde ise husumet onun mirasçılara yöneltilerek istemde bulunulmalıdır⁶⁷. Pasif husumet ehliyeti olmayana karşı ise vasiyetnamenin tenfizi istenemez⁶⁸.

Vasiyeti yerine getirme görevlisinin bulunması halinde ise vasiyetnamenin tenfizi davası ona karşı açılır⁶⁹. Birden fazla vasiyeti yerine getirme görevlisinin atanmış olması halinde,

⁶³ 2. HD. E. 2008/114 K. 2009/6456, T. 06.04.2009 “Dava, vasiyet alacaklısı K1 tarafından açılmıştır. Davacının yerine getirme isteği, kendisine vasiyet edilen malın teslimi veya hakkın devrine ilişkindir. (TMK.m.600) Aynı vasiyetname ile davalılar lehine mal bırakılmış olsa bile, bunlar vasiyetnamenin kendileriyle ilgili bölümünün yerine getirilmesini istemedikçe, vasiyetnamenin onlara ilişkin bölümüyle ilgili hüküm kurulamaz. Hâkim, iki taraftan birinin talebi olmaksızın resen bir davayı tetkik ve halledemez. (HUMK.m.72) Davalılar tarafından vasiyetnamenin yerine getirilmesine ilişkin açılmış bir davanın bulunmadığı gözetilmeksizin, vasiyetnamenin davalılarla ilgili bölümünün de ifası ile tescile karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır...” (Lexpera).

⁶⁴ 3. HD. E. 2009/20745 K. 2010/3921, T. 09.03.2010 “Oysa, vasiyetnamenin tenfizi davası "vasiyet alacaklısı" tarafından açılabilir. Somut olayda ise vasiyeti yerine getirmekle yükümlü bulunan kişi vasiyetnamenin tenfizini istemiştir. Bu durumda davacının aktif dava ehliyetinin (davacı sıfatının) bulunmadığı gerekçesiyle istemin reddi gerekirken vasiyetnamenin tenfizine karar verilmiş olması doğru görülmemiştir...” (Lexpera).

⁶⁵ 3. HD. E. 2010/174 K. 2010/1228, T. 02.02.2010 “Davada, vasiyeti yerine getirme görevlisi bulunmadığına göre davanın yasal veya atanmış mirasçılara karşı yöneltilmesi gerekirken, mahkemece miras bırakan K1'nun yasal ve atanmış mirasçıları araştırılmadan husumet yönünden eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir...” (Lexpera); 2. HD. E. 2008/280 K. 2008/1673, T. 18.02.2008 “Miras bırakan Y. B.'in eşi Y. B. nüfus kaydında sağ olarak görülmektedir. H. Y.'e de yöneltilmesi gösterdiği takdirde delillerinin toplanması gerekirken eksik hasımla yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir...” (Sinerji); 2. HD. E. 2009/3033 K. 2009/14094, T. 15.7.2009 (Lexpera); 2. HD. E. 2006/10644 K. 2006/10685, T. 4.7.2006 (Lexpera); 2. HD. E. 2004/3284 K. 2004/4313, T. 05.04.2004 “Mirasçılardan Saliha ve Kadriye davaya dahil edilmemiştir. Husumetin mirasçılardan Saliha ve Kadriye'ye yöneltilmesi, gösterdikleri takdirde delillerin toplanması, birlikte değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerekir...” (Sinerji); 2. HD. E. 2010/2741 K. 2010/7782, T. 19.4.2010 (Lexpera).

⁶⁶ Dural / Öz, N. 696; Aydın Ateş, s. 315-316.

⁶⁷ 2. HD. E. 13630 K. 14052, T. 12.10.2005 “Muris Nevzat'ın ikinci eşi Mehmet nüfus kaydında sağ olarak görülmektedir. Sağ ise husumetin Mehmet'e yöneltilmesi, ölü ise mirasçılık belgesi istenip husumetin Mehmet mirasçılarının tümüne yöneltilmesi gerekir...” (Gençcan, s. 1095).

⁶⁸ 3. HD. E. 2015/11116 K. 2015/18838, T. 25.11.2015 “O halde; tenfizi istenen Beyoğlu 22.Noterliğinin 18/10/2007 tarih 25049 yevmiye numaralı vasiyetnamesine ilişkin yasal mirasçı olmayan ve pasif husumet ehliyeti bulunmayan davalı E. E.'in davada haksız çıkan taraf olmadığı anlaşıldığına göre; kendisi yönünden davanın reddine karar verilmesi gerekirken; yanılığın değerlendirme ile yazılı şekilde davalı E. E. yönünden davanın kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı bulunmuş, bozmayı gerektirmiştir...” (Sinerji); 3. HD. E. 7660 K. 12077, T. 09.07.2009 “Dava, 1998/188-609 sayılı kararlar vasiyeti tenfiz ettiren T.E. Vakfına yöneltilmiş olup, adı geçen vakıf yasal veya atanmış mirasçısı olmadığı gibi vasiyeti yerine getirme görevlisi de olmadığı, bu nedenle pasif husumet ehliyeti bulunmadığı dikkate alınarak, davanın bu nedenle reddi gerekir...” (Gençcan, s. 1099); 3. HD. E. 16496 K. 2420, T. 22.2.2011 (Gençcan, s. 1098); 3. HD. E. 2010/9758 K. 2010/15581, T. 04.10.2010 (Lexpera).

⁶⁹ 3. HD. E. 2015/10834 K. 2016/3350 T. 8.3.2016 (Lexpera); 2. HD. E. 2007/8817 K. 2008/7539, T. 29.5.2008 “Vasiyeti tenfiz memuru S.B. davada yer almamıştır. Davacı tarafından ölü olduğu belirtilmiş ise de, bu husus araştırılmadan yazılı şekilde eksik hasımla hüküm kurulması isabetsizdir. (TKM.md.541)...” (Lexpera).

tasarruftan veya işin niteliğinden aksi anlaşılmadıkça bunlar görevi birlikte yürütürler (TMK. m. 551/I)⁷⁰. Dolayısıyla, kural gereğince vasiyetnamenin tenfizi davasının da bahse konu bu görevlilerin hepsi aleyhine açılması gerekir⁷¹.

Bir görüşe göre mirasçılardan birinin istemi üzerine sulh hukuk mahkemesince miras ortaklığına tereke temsilcisinin atanması halinde (TMK. m. 640/III) vasiyetnamenin tenfizi davasının tereke temsilcisine yöneltilmesi gerekir⁷². Sulh hukuk mahkemesince terekenin resmî yönetimine karar verilmesi ve resmî yönetici olarak vasiyeti yerine getirme görevlisinden başka bir kimsenin görevlendirilmesi halinde ise vasiyetin yerine getirilmesi istemi resmî yöneticiye yöneltilmelidir⁷³.

Tüm bu açıklamalardan anlaşıldığı üzere, vasiyetnamenin tenfizi davası çekişmeli yargıya tâbidir. Dolayısıyla, vasiyetnamenin tenfizi davasında husumetin davalıya yöneltilmesi gerekir; bunun hasımsız açılması mümkün değildir⁷⁴.

F. Görevli ve Yetkili Mahkeme

Vasiyetnamenin tenfizi davası malvarlığı haklarına ilişkin davalara dâhildir. Şu halde, HMK. m. 2 hükmü gereğince görevli mahkeme, dava konusunun değer veya tutarına bakılmaksızın asliye hukuk mahkemesidir⁷⁵. Vasiyetnamenin açılıp okunmasında ise sulh hukuk mahkemesi görevlidir (TMK. m. 596/I). Dolayısıyla, uygulamada her iki davanın birlikte

⁷⁰ 2. HD. E. 7512 K. 8798, T. 01.07.2004 “Mirasbırakan 10.000 USA dolarının veya bunun karşılığı olan Türk lirasının müftülük vasıtasıyla İslami hayır kurumlarına dağıtılmasını, ayrıca 3.000 USA doların da kendi camı için, kurban vs. yerlere dağıtımını istemiştir. Bu harcamaların dağıtımı ve takibi için Mehmet Şükrü Buğdaycıgil ve Ömer Baygın’ı birlikte vasiyeti yerine getirme görevlisi olarak atamıştır. Mahkemece yapılacak iş; davacı yönünden terekenin mevcudunun ölüm tarihine göre tespiti, bu tarihten sonra mirasçılar adına intikal eden taşınmazlar, menkul mallar, bankadaki paralar, hak ve alacakların belirlenmesi, vasiyetnameyi karşılayacak şekilde ölüm tarihindeki varsa 10.000 USA doları, yoksa o tarihteki Türk lirası karşılığının veya tereke mevcudu 10.000 USA doları değerinden azsa mevcudu ölüm tarihindeki dolar karşılığı davalı mirasçılardan alınarak vasiyeti yerine getirme görevlileri davalılar vasıtasıyla davacıya vermekten ibarettir...” (Gençan, s. 1026).

⁷¹ 2. HD. E. 2000/13892 K. 2000/14407, T. 20.11.2000 “Medeni Kanun’un 541. maddesi gereği vasiyetnameden yararlanan kişi istihkak (vasiyetnamenin yerine getirilmesi) davasını varsa vasiyeti yerine getirmeye yetkili kişi, o yoksa yasal veya seçilmiş (mansup) mirasçılara karşı açılır. Miras bırakan vasiyet gereğini yerine getirmek (tenfiz memuru) üzere iki kişiyi görevlendirmiştir. Bu kişilerin görevi ret ettiklerine ilişkin iddia bulunmamaktadır. (MK. 497-498) Ancak hâkimin bu olguyu doğrudan gözetmesi gerekir. O halde öncelikle vasiyeti yerine getirmekle görevli kişilerin olaydan haberdar edilip edilmediği araştırılarak görevi reddetmediklerinin anlaşılması halinde davanın vasiyeti yerine getirmekle görevli bu kişilere yöneltilmesi, sonucuna göre hüküm kurulması gerektiğinin düşünülmemesi doğru bulunmamıştır...” (Sinerji).

⁷² Gümüş, Mustafa Alper. *Medeni Hukuk ve Medeni Usul Hukuku Boyutuyla Tereke (Miras Ortaklığı) Temsilcisi*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020, s. 309-310; Aydın Ateş, s. 318.

⁷³ Çabri, 2020, N. 398; Aydın Ateş, s. 319.

⁷⁴ 3. HD. E. 20745 K. 3921, T. 09.03.2010 “Dolayısıyla hasımsız olarak vasiyetnamenin tenfizi davası açılmaz. Mahkemece bu hususun gözetilmemiş olması usul ve yasaya uygun bulunmamıştır...” (Gençan, s. 1095); 2. HD. E. 2000/1389 K. 2000/3228, T. 20.03.2000 (Sinerji).

⁷⁵ Demir, s. 370; Çabri, 2020, N. 696; Aydın Ateş, s. 297.

görülemeyeceği kabul edilmektedir⁷⁶. Nitekim, bir görüşe göre sulh hukuk hâkiminin görevi vasiyetnameyi açmaktan ibarettir; dolayısıyla ifaya yönelik karar veremez⁷⁷.

TMK. m. 576/II hükmünde miras hukuku ile ilgili davalarda yetkili mahkemenin mirasbırakanın yerleşim yeri mahkemesi olduğu düzenlenmektedir. Böylece, miras malları nerede bulunursa bulunsun, miras işlerinin tek elden, yani aynı mahkeme tarafından yürütülmesinin uygun olacağı öngörülmüştür. Her ne kadar vasiyetnamenin tenfizi davası TMK. m. 576/II hükmünde açıkça belirtilmese de burada sayılan davalar sınırlı sayı esasına tâbi değildir⁷⁸. Şu hâlde, vasiyetnamenin tenfizi davasında da mirasbırakanın yerleşim yeri mahkemesi yetkilidir. Mirasbırakanın yerleşim mahkemesi kesin yetkilidir (HMK. m. 11)⁷⁹. Meselâ, taşınmazın bulunduğu yer mahkemesinde bu dava açılmaz. Kesin yetkinin varlığı mahkeme tarafından resen dikkate alınmalıdır. Nitekim, Yargıtay da aynı görüştedir⁸⁰.

G. Süresi

Vasiyet alacağı mirasbırakanın ölüm anında doğar⁸¹. Muacceliyet anı ise farklıdır. Vasiyet alacağı, tasarruftan aksi anlaşılmıyorsa vasiyet yükümlüsünün mirası kabul etmesi veya ret hakkının düşmesiyle muaccel olur (TMK. m. 600/II). Vasiyet alacaklısının dava hakkı, ölüme bağlı kazandırmayı öğrenmesinden itibaren on yıllık zamanaşımı süresine tâbidir (TMK. m. 602). Yani, on yıllık süre ölümlerle birlikte işlemeye başlamaz. Vasiyet borcunun daha sonra muaccel olması halinde ise on yıllık süre muaccel olma tarihinden itibaren işlemeye başlar (TMK. m. 602). Kısacası, vasiyet alacaklısının dava hakkı on yıllık zamanaşımına tâbidir. Vasiyetnamenin tenfizi davasında da on yıllık zamanaşımı uygulanır⁸².

Peki, vasiyetnamenin tenfizinde on yıllık zamanaşımı süresinin başlangıç anı nedir? Bu konuda Yargıtay'ın farklı görüşte olduğu kararları mevcuttur. Bazı kararlara göre, TMK. m. 600/II ve TMK. m. 602 hükmü gereğince on yıllık zamanaşımı süresinin başlangıç anı esas itibarıyla

⁷⁶ 2. HD. E. 2013/6520 K. 2013 / 13059, T. 09.05.2013 “Dava; vasiyetnamenin açılıp okunması ve tenfizine ilişkindir. Bu iki davanın birlikte görülmesi olanaklı değildir. Vasiyetnamenin tenfizine ilişkin davalar malvarlığına ilişkin olduğundan, bu davalarda görevli mahkeme Asliye Hukuk Mahkemesidir (HMK.m.2/2). Mahkemece, vasiyetnamenin tenfizi yönünden görevsizlik kararı verilmesi, diğer talep yönünden ise vasiyetin açılıp okunması ile yetinilmesi gerekir...” (Sinerji).

⁷⁷ Kurşat, Zekeriya. *Terekenin Korunması Önlemleri*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2010, s. 235.

⁷⁸ Tuor, Peter / Schnyder, Bernhard / Schmid, Jörg. *Das Schweizerische Zivilgesetzbuch*, XI. Auflage, Zürich, 1995, s. 360; Kocayusufpaşaoğlu, s. 523.

⁷⁹ Demir, s. 371; Çabri, 2020, N. 696; Aydın Ateş, s. 322.

⁸⁰ HGK. E. 2006/538 K. 2006/619, T. 04.10.2006 “Burada yetkili olan miras bırakanın yerleşim yeri mahkemesi kesin yetkili mahkemedir. Bu yetkinin mahkemece her aşamada resen gözetilmesi gerekir. Öyle ise davanın bir taşınmaz davası olarak yorumlanıp, taşınmazların bulunduğu yerde görülmesi gerektiği düşüncesi isabetli değildir...” (Lexpera); 3. HD. E. 10457 K. 15451, T. 12.10.2009 “Dosya vasiyetnamenin tenfizi sebebine dayalı tapu iptali ve tescil istemidir... Mirasbırakanın tasarruflarının iptali ile ilgili davalarda, davanın konusu gayrimenkulün aynına ilişkin olsa bile, dava (gayrimenkulün bulunduğu yer mahkemesinde değil) mirasbırakanın son ikametgâhı mahkemesinde açılmalıdır...” (Gençcan, s. 1089); 3. HD. E. 12136 K. 13915, T. 15.09.2009 (Gençcan, s. 1089); 2. HD. E. 2009/944 K. 2009/10434, T. 01.06.2009 (Sinerji); 2. HD. E. 2008/3742 K. 2008/6979, T. 13.05.2008 (Sinerji); 2. HD. E. 2007/2937 K. 2007/5017, T. 27.3.2007 (Lexpera).

⁸¹ Köprülü, s. 122-123; Kocayusufpaşaoğlu, s. 267; Antalya, N. 759 vd.; Kocaağa, Köksal. *Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi*, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2006, s. 31; Sarı, Suat. *Uygulamalı Miras Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020, s. 20.

⁸² 16. HD. E. 2019/1227 K. 2019/2646, T. 10.4.2019 (Lexpera). Ayrıca bkz. E. 2003/13634 K. 2004/2175, T. 24.02.2004 (Sinerji).

vasiyetnamenin açılmasına ilişkin davanın kesinleşme tarihidir⁸³. Daha güncel başka bir içtihadı göre ise, vasiyetnamenin açılması davasında vasiyetnamenin davacının yüzüne okunduğu tarih on yıllık zamanaşımının başlangıç anıdır. Zira, TMK. m. 602 gereğince on yıllık süre bakımından esasen öğrenme tarihi esas alınmaktadır⁸⁴. Teorik açıdan bu içtihat daha isabetli görünmekle birlikte, vasiyetnamenin açılmasına ilişkin davanın kesinleşme tarihini esas alan yaklaşım vasiyet alacaklısının daha lehinedir.

H. Hükmü

Vasiyetnamenin tenfizi davasının hukukî niteliğine ilişkin değerlendirmeler burada da göz önünde bulundurulmalıdır. Yargıtay'ın içtihadı gereğince, vasiyetnamenin tenfizi davası tespit davası niteliğinde olduğuna göre bunun sonucunda verilen karar da tespit hükmü mahiyetindedir.

Vasiyetnamenin tenfizi davasında verilen karar sadece davanın tarafları bakımından kesin hüküm niteliğindedir. Taraflar dışında ise kesin hüküm oluşturmaz⁸⁵.

Vasiyetnamenin tenfizi davasında kabul kararı verilmesi halinde hüküm şüpheden uzak ve açık olmalıdır⁸⁶. Yargıtay'a göre, "hüküm infazda tereddüde yer vermeyecek şekilde tapu ile ilgili bilgileri, kimin hissesinin iptal edilip kimin adına tescile karar verildiğini gösterir açıklıkta

⁸³ 2. HD. E. 2003/13634 K. 2004/2175, T. 24.02.2004 "Vasiyetname Köyceğiz Sulh Hukuk Mahkemesince 15.10.1998 tarihinde açılmış, bu dava ise 10 yıllık süre geçmeden (TKM. md. 580) 6.6.2000 tarihinde açılmıştır. Mahkemece davanın kabulüne karar verilmesi gerekir..." (Sinerji); 16. HD. E. 2019/1227 K. 2019/2646, T. 10.4.2019 "Somut olayda; tarafların murisi olan ...'nın 20.10.1996 tarihinde vefat ettiği, murisin davaya konu edilen ve ... Noterliği'nce düzenlenen 23.08.1983 tarih ve 6407 yevmiye nolu vasiyetnamesinin ... Sulh Hukuk Mahkemesi'nin 1996/686 Esas, 1998/426 Karar sayılı dosyasında açılıp okunduğu ancak söz konusu açılma kararının kesinleşmediği anlaşılmaktadır. TMK'nın 602. maddesinde düzenlenen 10 yıllık zamanaşımı süresinin başlangıcı vasiyetnamenin açılması dava dosyasının kesinleşme tarihidir. Hal böyle olunca eldeki davada zamanaşımının dolduğundan söz edilemeyeceğine göre, Mahkemece işin esasına girilerek araştırma ve inceleme yapılması gerekir" (Lexpera); 3. HD. E. 2014/6665 K. 2014/7406, T. 13.5.2014 (Lexpera).

⁸⁴ 3. HD. E. 2018/8040 K. 2019/7292, T. 1.10.2019 "Dava; muayyen mal vasiyetinin tenfizi istemine ilişkindir... Açıklanan madde hükmüne göre; kendisine muayyen bir şey vasiyet edilen kimsenin dava ..., ölüme bağlı tasarrufu öğrenme tarihinin üzerinden on yıl geçmekle zamanaşımına uğrar. Bu açıklamalar ışığında somut olay incelendiğinde; murisin ölümü üzerine vasiyetnamenin açılması için Perşembe Sulh Hukuk Mahkemesine gönderildiği, vasiyetnamenin 03/07/1997 tarihli duruşmada açılarak davacı ve hazır bulunan diğer yasal mirasçıların yüzüne karşı okunduğu, diğer bir anlatımla davacının vasiyetname ve içeriğini duruşmada öğrendiği, buna bağlı olarak kanunda öngörülen on yıllık zamanaşımı süresinin bu tarihte işlemeye başladığı, davanın ise zamanaşımı süresi dolduktan sonra 29/12/2014 tarihinde açılmış olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, bozma ilamının (1) nolu bendinde yer alan değerlendirmenin hataya dayalı olduğu, mahkeme kararının davalı ... yönünden açıklanan bu husus gözetilerek onanması gerektiği bu defa yapılan inceleme ile belirlendiğinden, davalı ...'in bu yöne ilişkin karar düzeltme isteminin kabulüne karar vermek gerekmiştir..." (Lexpera).

⁸⁵ 2. HD. E. 2008/3550 K. 2008/4929, T. 09.04.2008 "...Asliye Hukuk Mahkemesinin 2001/106 E - 2002/117 K. Sayılı vasiyetnamenin tenfizi kararının davada taraf bulunmayan davalılar yönünden kesin hüküm teşkil etmeyeceğinin anlaşılmasına göre..." (Sinerji); 3. HD. E. 2015/5994 K. 2016/4306, T. 22.3.2016 "Bu nedenle mahkemece; sadece vasiyetnamenin tenfizi talep eden davacı Rabia yönünden ve 03/07/2003 tarih ve 08050 nolu vasiyetnamenin hükümlerine göre karar verilmesi gerekirken, murisin vasiyetnamede adı geçmeyen mirasçıları ve tenfiz talebinde bulunmayan diğer vasiyetname lehtarları hakkında da hüküm kurulması doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir..." (Lexpera). Böyle bir yaklaşımın ölüme bağlı tasarrufların iptali davası bakımından eleştirisi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Yelmen, Adem. "Ölüme Bağlı Tasarrufun İptali Davasının Davada Yer Almayan İlgililer Üzerindeki Etkisi", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 26, S. 1, 2022, s. 74 vd.

⁸⁶ Baygın, 1999, s. 262.

olmalıdır...”⁸⁷. Meselâ sadece vasiyetnamenin aynen tenfizine veya infazına karar verildiğine yönelik hüküm kurulması isabetli olmaz⁸⁸.

SONUÇ

Vasiyetnamenin tenfizi kanunda düzenlenmiş bir hukukî müessese olmamakla beraber, içtihatlarla benimsenmiş bulunmaktadır. Oysa, vasiyetnamenin kesinleştiğinin tespitine yönelik olarak vasiyetnamenin tenfizi diye ayrı bir kavramın oluşturulmasına ihtiyaç yoktur.

Üzerinde henüz kat irtifakı veya kat mülkiyeti kurulmamış olan taşınmazdaki belirli bir daire ve benzerinin vasiyete konu olması halinde, vasiyetin tenfizi isteminin kat mülkiyetinin kurulması istemini de kapsadığı uygulamada kabul edilmektedir. Teorik açıdan eleştiriye açık yönleri bulunmakla beraber, bu yaklaşım vasiyetname lehine yorum ve usul ekonomisi ilkelerine uygun düşer.

Uygulamada kabul edildiği üzere, vasiyetnamenin tenfizi davası hukukî niteliği itibarıyla olsa olsa bir tespit davası mahiyetindedir. Vasiyetnamenin tenfizi davası sayesinde açılan vasiyetnamenin itiraza uğrayıp uğramadığı ve varsa itirazların sonuçsuz kalıp kalmadığı belirlenmiş olur. Bu isteme ek olarak, çoğunlukla aynı davada vasiyetin ifasının da istendiği görülmektedir. Zira, belirli mal bırakmayı içeren bir ölüme bağlı tasarruf bakımından vasiyetin ifası da gündeme gelir. Vasiyetin ifasında ise her bir vasiyetin yerine getirilmesi kendine özgü esaslara tâbidir. Bu sebeple, vasiyetnamenin tenfizi davasıyla birlikte açılan vasiyetin ifası davası, vasiyet konusu değer gereğince hukukî niteliği itibarıyla eda davası veya inşaî dava mahiyetinde olabilir.

Vasiyetnamenin tenfizi davasında aranan ilk şart belirli mal bırakmanın bulunmasıdır. Mirasçı atamada ise vasiyetnamenin tenfizi istenmez.

İkinci şart gereğince, vasiyetname geçerli olmalıdır. Belirtilmelidir ki vasiyetnamenin tenfizi istemi için iptal davasına ilişkin sürenin geçmesi aranmamalıdır. İptal veya tenkis davasının açılmış olması halinde ise, iptal veya tenkis davası vasiyetnamenin tenfizi davasında bekletici sorun olarak değerlendirilebilir. İptal davasının reddedilip kesinleşmesi halinde ise vasiyetnamenin kesinleştiğinden söz edilebilir.

Vasiyetnamenin tenfizi davasında vasiyetnamenin açılmış olmasına da ihtiyaç vardır. Henüz vasiyetnamenin açılması istenmeden vasiyetnamenin tenfizi davasının açılması halinde bunun reddedilmesine yönelik uygulama ise usul ekonomisine aykırı olup isabetli değildir.

⁸⁷ 2. HD. E. 2010/2076 K. 2010/6875, T. 8.4.2010 (Lexpera).

⁸⁸ Baygın, 1999, s. 262; 3. HD. E. 20751 K. 3364, T. 02.03.2010 (Gençcan, s. 1071); 2. HD. E. 2010/7514 K. 2010/11404, T. 09.06.2010 (Sinerji); 2. HD. E. 2007/7046 K. 2008/6522, T. 5.5.2008 (Lexpera); 2. HD. E. 2007/4685 K. 2008/4878, T. 8.4.2008 (Lexpera).

Vasiyetnamenin tenfizi davasında davacı esasen vasiyet alacaklısı kimsedir. Davalı ise esas itibarıyla yasal ve iradî mirasçılardır. Mirasbırakan tarafından vasiyeti yerine getirme görevlisinin atanmış olması halinde ise davalı görevli olarak atanan kimsedir.

Vasiyetnamenin açılmasından farklı olarak, vasiyetnamenin tenfizi davasında görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir. Mirasbırakanın yerleşim mahkemesi de kesin yetkili mahkemedir.

Vasiyet alacaklısının dava hakkının tâbi olduğu on yıllık zamanaşımı vasiyetnamenin tenfizi davasında da göz önünde bulundurulur. Bunun başlangıç anına ilişkin farklı içtihatlar bulunmakla birlikte, vasiyetnamenin açılmasına ilişkin davanın kesinleşme tarihini esas alan yaklaşım vasiyet alacaklısının daha menfaatinedir.

Uygulamada vasiyetnamenin tenfizi davası sonucunda verilen hükmün sadece davanın tarafları bakımından kesin hüküm olduğu benimsenmektedir. Bunun dışında ise kesin hüküm oluşturmaz.

KAYNAKÇA

Akçaal, Mehmet. *Medenî Hukuk*, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2022.

Akkurt, Sinan Sami / Erdoğan, Kemal / Tokat, Hüseyin. *Medenî Hukuk Temel Bilgiler*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

Antalya, O. Gökhan. *Miras Hukuku*, IV. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

Arslan, Merve. “Yargıtay Kararları ve Doktrin Tartışmaları Işığında Ölüme Bağlı Tasarrufların İptal Sebeplerinin Değerlendirilmesi”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. V, S. 2, 2022, s. 693-717.

Aybay, Aydın. *Miras Hukuku Dersleri*, III. Baskı, Safa Matbaası, İstanbul, 2002.

Aydın Ateş, Gülşah Sinem. *Vasiyetin Yerine Getirilmesi*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022.

Ayiter, Nüşin / Kılıçoğlu, Ahmet M. *Miras Hukuku*, II. Baskı, Adalet Matbaası, Ankara, 1991.

Baygın, Cem. “Vasiyetnamelerle İlgili İhtiyat Tedbirleri ve Özellikle Vasiyetnamenin Tenfiz Meselesi”, *Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. III, S. 1, 1999, s. 235-262.

Baygın, Cem. *Türk Hukukunda Alacaklıların Korunması*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005.

Belge Çetin, Ayşe Merve. *Vasiyet (Belirli Mal Bırakma)*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

Berki, Şakir. *Miras Hukuku*, Sevinç Matbaası, Ankara, 1975.

- Çabri, Sezer. *Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 495-574)*, C. I, II. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2022.
- Çabri, Sezer. *Miras Hukuku Şerhi (TMK. m. 575-639)*, C. II, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.
- Çabri, Sezer. “Vasiyetnamenin Açılması”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XIV, S. 181-182, 2019, s. 1645-1672.
- Çaldağ, Coşkun. “Resmi Vasiyetnamenin Düzenlenme Biçimleri, Vasiyetçi için Özel Durumlar ve Resmi Vasiyetnamenin Geri Alınması”, *Adalet Dergisi*, C. 148, S. 67, 2021, s. 263-296.
- Demir, Mehmet. “Vasiyetnamelerin Açılması ve Yerine Getirilmesi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C. VII, S. 3, 1995, s. 342-377.
- Dural, Mustafa / Öz, Turgut. *Türk Özel Hukuku*, C. IV, *Miras Hukuku*, XI. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2017.
- Eren, Fikret. *Mülkiyet Hukuku*, V. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2020.
- Eren, Fikret / Yücer Aktürk, İpek. *Türk Miras Hukuku*, IV. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2021.
- Eviz, Esra. “Vasiyet Türleri ve Özellikleri”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 75, S. 1, 2017, s. 393-412.
- Geiser, Thomas / Wolf, Stephan. *Basler Kommentar, Zivilgesetzbuch II, Art. 457-977 ZGB*, 6. Auf., Helbing & Lichtenhahn Verlag, Basel, 2019.
- Gençcan, Ömer Uğur. *Miras Hukuku*, III. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2016.
- Gökçe, Erdoğan. “Medeni Kanun’da Yer Alan Vasiyetname Çeşitleri ile Bunların Tenkis Davasında Karşılaştığı Farklı Sonuçlar Çözüm Yolu Nedir?”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C. 88, S. 4, 2014, s. 258-264.
- Grüninger, Harold. *Kurzkommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch*, 2. Auflage, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basel, 2017.
- Gümüş, Mustafa Alper. *Medeni Hukuk ve Medeni Usul Hukuku Boyutuyla Tereke (Miras Ortaklığı) Temsilcisi*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020.
- Günay, Erhan. “Vasiyetnamenin Şeklen İptali Davası”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C. X, S. 109, 2015, s. 53-57.
- Gürsoy, Kemal Tahir. *Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti*, Yıldız Matbaası, Ankara, 1955.
- Hatemi, Hüseyin. *Miras Hukuku*, IV. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2004.

-
- Hrubesch-Millauer, Stephanie. *Handkommentar zum Schweizer Privatrecht*, 3. Auflage, Schulthess Verlag, Zürich / Basel / Genf, 2016.
- İmre, Zahit / Erman, Hasan. *Miras Hukuku*, IX. Baskı, Der Yayınları, İstanbul, 2013.
- İnan, Ali Naim / Ertaş, Şeref / Albaş, Hakan. *Türk Medeni Hukuku, Miras Hukuku*, VIII. Baskı, İleri Kitabevi, İzmir, 2012.
- İşgüzar, Hasan / Demir, Mehmet / Yılmaz, Süleyman. *Miras Hukuku*, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2019.
- Kahraman, Zafer. “Önceki Vasiyetnamenin Geri Alınması Beyanı İçeren İkinci Vasiyetnamenin Sonradan Üçüncü Bir Vasiyetname ile Geri Alınması”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. VI, S. 4, 2015, s. 945-964.
- Kartal, Dilşah Büşra. “Vasiyetnamenin Geri Alınması”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, C. IX, S. 34, 2018, s. 317-339.
- Kılıçoğlu, Ahmet M. *Miras Hukuku*, 4. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2012.
- Kılıçoğlu Yılmaz, Kumru. “Resmi Vasiyetname”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C. XXX, S. 133, 2017, s. 369-392.
- Kırkbeşoğlu, Nagehan. “Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumu”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 23, S. 4, 2019, s. 197-225.
- Kocağa, Köksal. *Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisi*, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2006.
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip. *Miras Hukuku*, 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1978.
- Köprülü, Bülent. *Miras Hukuku Dersleri I (Mirasçılar – Ölüme Bağlı Tasarruflar)*, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1976.
- Kurşat, Zekeriya. *Terekenin Korunması Önlemleri*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2010.
- Kuru, Baki / Arslan, Ramazan / Yılmaz, Ejder. *Medenî Usul Hukuku*, XXIV. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2013.
- Küçükaydın, Emine Aslı. “Mirasçı Atama”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 75, S. 1, 2017, s. 431-452.
- Nomer, Halûk Nami / Ergüne, Mehmet Serkan. *Eşya Hukuku*, VIII. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.
- Oğuzman, M. Kemal. *Miras Hukuku Dersleri*, II. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1978.
- Ozanemre Yayla, Hatice Tolunay. “Ön Vasiyet (Mirasçı Lehine Vasiyet) Kavramı, Ön Vasiyetin Unsurları ve Özellikleri”, *Ankara Barosu Dergisi*, C. 75, S. 2, 2017, s. 99-144.
- Öztan, Bilge. *Miras Hukuku*, XII. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2021.

- Öztürk, Mehmet. *Resmî Vasiyetname*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2019.
- Sarı, Suat. *Uygulamalı Miras Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2020.
- Savaş, Abdurrahman. “İnternet Ortamında Yapılan Tek Taraflı Hukuki İşlemler ve Özellikle Elektronik Vasiyetname”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 15, S. 2, 2007, s. 51-91.
- Studhalter, Philipp. *Orell Füssli Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch*, 4. Auflage, Schulthess Verlag, Zürich, 2021.
- Serozan, Rona / Engin, Baki İlkay. *Miras Hukuku*, III. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2012.
- Taşatan, Caner. “Vasiyetname Lehine Yorum İlkesi ve Bu İlkenin Türk Medeni Kanunu’na Yansımaları”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. XXIII, S. 1, 2021, s. 571-605.
- Tekdoğan, Aydın. “Tapu İptali ile Tescil İstemli Vasiyetnamenin Tenfizi Davası”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C. XV, S. 171, 2020, s. 2357-2367.
- Tuor, Peter / Schnyder, Bernhard / Schmid, Jörg. *Das Schweizerische Zivilgesetzbuch*, XI. Auflage, Zürich, 1995.
- Türkmen, Ahmet. “Dijital Vasiyetname ve Vasiyetlerin Şekle Uygunluğunun Türk Pozitif Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 19, S. 2, 2020, s. 1239-1320.
- Weimar, Peter. *Berner Kommentar, Band/Nr. III/1/1/1*, Stämpfli Verlag, Bern, 2009.
- Yavuz, Cevdet / Topuz, Murat. “Resmi Vasiyetnamede Düzenleme Şekli (Okuma Yazma Bilen ve Bilmeyenlerin Vasiyetname Düzenleme Şekilleri Arasındaki Farklılıklar Bağlamında MK. Madde 534 ve 535’in Değerlendirmesi)”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, C. 4, S. 7, 2016, s. 1145-1161.
- Yelmen, Adem. “Ölüme Bağlı Tasarrufun İptali Davasının Davada Yer Almayan İlgililer Üzerindeki Etkisi”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 26, S. 1, 2022, s. 69-105.
- Yeniocak, Umut. “Çocuğun Vasiyetname Yoluyla Tanınması (Yargıtay Kararı İncelemesi)”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C. 9, S. 100, 2014, s. 117-125.
- Yıldırım, Abdülkerim. “Sözlü Vasiyetname”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, C. V, S. 16, 2014, s. 209-227.
- Yılmaz, Süleyman. *Medeni Hukuk Cilt IV Miras Hukuku*, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2020.

Yünlü, Semih. “Video Vasiyetname: Ölüme Bağlı Tasarrufların Güncellenmesi”, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 22, S. 2, 2020, s. 717-740.

Zevkliler, Aydın / Ertaş, Şeref / Havutçu, Ayşe / Acabey, M. Beşir / Gürpınar, Damla. *Medeni Hukuk Temel Bilgiler*, X. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2018.

Zeytin, Zafer / Ergün, Ömer. *Türk Medeni Hukuku*, IV. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.